

IKKE LA DEG LURE:

Har norsk ja-side virkelig gitt opp?

Kommentar, side 16-17

GRUNNLOVSDEBATTEN:

Avgir makt til EU på feil grunnlag

Side 6

NYTT GRATIS VETT-HEFTE:

Vi trenger ikke EØS for å selge fisken vår til EU

Side 8

HØYRES VALGSEIER GIR JA-FLERTALL:

Flere EU-tilhengere på Stortinget

- Framgang for EU-tilhengerne.
 - Blokkerende mindretall mot endring av Grunnloven.
 - Klart flertall for EØS.
- Les mer om det nye Stortinget, side 4-6

Bli medlem i Nei til EU!

Send følgende SMS-melding
NEITILEU <DITT NAVN
OG POSTADRESSE> til
2090 (150,-)

Av Heming Olausen, leder i Nei til EU
Tegning Pål Hansen, alias UKRUT.no

» Føderalistene har i altfor stor grad fått dominere bildet av Ja-sida. Mitt ja er et ja til mellomstatlig samarbeid i Europa, men også et forsvar for en sterk nasjonalstat.

Paul Joakim Sandøy til Klassekampen 11. juni 2013. Se også notis side 9.

Et Høyre med makt

Den nye regjeringen vil sikre at et Høyre med makt og fornyet sjøltillit vil bli den fremste drivkrafta på norsk ja-side de kommende fire årene. Europabevegelsen er ingen kraft, og alle partier som ikke er klare nei-partier er djupt splitta på EU-spørsmålet.

Høyres mål vil naturlig nok være å bruke de neste fire årene til å endre norsk opinion i retning ja, slik at grunnlaget for å reise omkampen om EU i Norge kan bli lagt for stortingsperioden 2017–2021. Endelig er Høyre i posisjon til å realisere en av sine viktigste ambisjoner i norsk politikk.

Høyres fremste brekkjern for en ny EU-kamp vil være EØS-avtalen. I tillegg har Høyre flere kaniner i hatten. De har dessuten et stort antall stortingsrepresentanter i ryggen.

Årsaken til at jeg fokuserer såpass tydelig på Høyre, er for å hindre norsk nei-side i å lulle seg inn i en tornerosesøvn. Vi veit at det er én ting som holder ja-sida tilbake fra å sette medlemskapsspørsmålet på dagsorden; den klare motstanden i folket. Fordi saken skal avgjøres i en folkeavstemming. Derfor må folket endre syn.

70 prosent av befolkningen sier i dag nei til norsk EU-medlemskap. 60 prosent av Høyres egne velgere sier også nei. Det er disse tallene som gjør at ja-sida «avlyste» EU-spørsmålet i valgkampen, og dermed effektivt blokkerte for at EU (og EØS) ble et tema. Tilsynelatende har nei-sida vunnet.

Men i politikken er ingenting endelig. Høyre har opplagt en ambisjon om å endre mye på fire år. Høyre vil bruke sin nye makt. Ingen må være naive.

Høyre kommer til å bekle de fremste kommandopostene i den nye regjeringa. Erna Solberg vil dra ofte til Brussel, og til Berlin, for heftige og begeistrede omfavnelser av Barroso og Merkel, med erklæringer om Norges naturlige plass. Utenrikspolitisk kan Norge bli et avskrivningsbyrå av EU. Resten av regjeringa vil også måtte dra i skytteltrafikk til EU-hovedstedene. «Inn for å påvirke på et tidlig stadium», som Nikolai Astrup sier.

Høyre har ingen troverdighet på å ville påvirke EU. De har godtatt alt som har kommet fra EU hit-til, og de har absolutt ikke tenkt at norsk EU-politikk skal preges av vetobruk. Som daverende utenriksminister Jan Petersen formulerte det i 1994: «Et EU-medlemskap ville gjøre det mye lettere å føre Høyre-politikk i Norge». I dag kan dette omskrives slik: EØS-avtalen, med sine fire friheter, gjør det mye lettere å drive Høyres politikk i Norge.

Høyre har i tillegg ambisjon om å sende flylaster med stortingsrepresentanter til Brussel for å sitte som tilhørere til debatter i EU-parlamentet, og sitte

på gangen når beslutninger skal tas. Norsk avmakt skal demonstreres med norske medier omhyggelig til stede.

Høyre skal spille trumfkortet sitt om at «Norges stol står tom når beslutninger tas». Dette vil nok bli hovedmantraet i forståelsen av hvorfor Norge «dessverre» ikke har noen ting vi skal ha sagt, og må godta alt. Om vi hadde kommet innenfor derimot ...

Høyres brekkjern vil være EØS-avtalen. Både for å importere politikk Høyre er enig i, og for å demonstrere avmakten. Derfor vil også vår kamp mot EU-medlemskap og vår motstand mot EØS være to sider av samme sak. Det er både en kamp i seg sjøl for å gjenvinne norsk suverenitet og folkestyre, og en måte å demme opp for Høyres ja-offensiv. Konkret må denne kjempes sak for sak – direktiv for direktiv. Gjennom dette må vi evne å bygge en stadig sterkere allianse for kravet om å erstatte EØS med en handelsavtale. Spesielt inn i fagbevegelsen, men også gode krefter i en rekke politiske partier må knyttes an til denne kampen.

Det er altså ikke en kamp mot den nye regjeringa, men en kamp mot de kreftene i denne som vil at Norge framover skal godta alt som kommer fra

Brussel, og som vil bruke statsapparatet maksimalt i propagandaen om norsk avmakt. Den lange omkampen har begynt. Også den skal vi vinne. Med folkeopplysning. Med sterkere alliansebygging, sentralt og lokalt. Også til de krefter i regjeringspartiene som ikke ønsker å akseptere all EU-lovgivning, og som ønsker å bruke vetoretten for å ivareta nasjonale interesser.

En muslimsk EU-motstander har sagt det slik: «Om Høyre var utstyrt med bønneteppe, ville de knelt daglig med hodet i retning Brussel»

Protesterer mot redningsplanene. Da den spanske banken Bankia skulle berges, ble en million innskyttere pålagt å gjøre om 30 prosent av innskuddene sine til aksjer i banken, og så sank aksjekursen øyeblikkelig med 99,5 prosent. Demonstranten på bildet mener Bankia er dyret. FOTO: FOTOMOVIMIENTO/CREATIVE COMMONS

Ut å berge banker

Både i USA, på Island, i Irland og i Spania var det banker som spekulerte samfunnet i senk fram mot den store smellen høsten 2008. Kunne det vært unngått, er det store spørsmålet.

På papiret er alt enkelt. Bankene kunne forbyes å spekulere. Eller storbankene kunne nasjonaliseres, slik at vi bare hadde statsbanker og lokale sparebanker.

Men alt slikt er nok bare spekulasjoner. I virkelighetens verden fins det sterk nok finansmakt til å hindre at slikt får fotfeste i tankene våre.

Vi må nok legge forventningene lavere – slik EU gjør når bankkriser skal forebygges. For tida står to framgangsmåter mot hverandre.

Den ene ble brukt på Kypros sist vinter. Da måtte den kypriotiske regjeringen kaste korta og be EU og IMF om hjelp. Landet var konkurs, og bankene var mer enn medskyldige. Likevel var det de som måtte reddes – slik at i hvert fall de største aksjonærene, banksjefene og spekulantene kunne fortsette som før.

Det skjedde slik: Det opprinnelige forslaget var at alle med innskudd i kypriotiske banker skulle ta belastningen – ved å tape størstedelen av innskuddene fra første euro. Da gikk regjeringen og parlamentet til sivil ulydighet: de sa nei til EU-kommisjonen, EUs sentralbank og IMF.

Enden på ulydigheten ble at 60 prosent av alle innskudd over 100 000 euro

skulle dels gjøres om til bankaksjer og dels til avdragsfrie lån med nullrente. Da den spanske banken Bankia skulle berges på denne måten, og en million innskyttere ble pålagt å gjøre om 30 prosent av innskuddene sine til aksjer i banken, sank aksjekursen øyeblikkelig med 99,5 prosent!

Småsparerne var glade for grensa på 100 000 euro, men for næringsdrivende som hadde satt inn penger for å dekke løpende utgifter til lønn og innkjøp til driften, var ei slik grense til liten hjelp. Lønninger kunne ikke betales. Butikkhyllene ble tomme fordi det ikke var penger til å kjøpe nye varer etter hvert som hyllene tømtes. Havnene ble blokkert av tusensvis av containere som kjøperne ikke hadde penger til å innløse.

Denne Kypros-modellen, som den ble kalt, ble tatt imot med begeistring i mange andre land. Den ble banka igjen i EU, først i EU-parlamentet og så vedtatt på et toppmøte av regjeringssjefene i juni.

Men finansmakta hersker ikke uomstridt. EU-kommisjonen satte i fjor ned et ekspertutvalg som skulle finne ut om det i neste bankkrise ville gå an å redde bankene uten å premiere spekulantene. Ja, svarte utvalget som var leda av den finske sentralbanksjefen Erkki Liikanen. Men da må det bli slutt på at spekulasjonstap dekkes av skattebetalerne bare tapene er store nok. Liikanen-utvalget foreslo å dele

storbankene i to – én del som er bank av den gode, gamle typen som tar imot innskudd for å låne ut penger til dem som skal utvikle en bedrift eller kjøpe en bolig – og en annen del som kan drive sin risikofylte spekulasjon. De to delene må være skilt fra hverandre slik at spekulasjonsdelen kan slås konkurs uten at det rammer utlånsbanken.

Dette forslaget har EU-kommisjonen sendt ut på høring – med sikte på å fremme et forslag til direktiv før sommeren. En god organisert lobbykampanje er naturligvis i gang fra ei finansnæring som er vant til at EU-kommisjonen er mer enn lydhor for hva næringa ser seg tjent med.

Et slikt skille mellom vanlig bankvirksomhet og spekulasjon ble innført av Roosevelt med Glass-Steagall-loven i 1933. Bankene ble delt opp slik at bare den virksomheten som var «samfunnsmessig nødvendig» ble verna av statlige garantier.

Tilsvarende lover ble innført også i en god del europeiske land. I Norge har vi et skille mellom forretningsbanker og investeringsbanker der vi antakelig oppnår det samme som Liikanen-utvalget vil oppnå med forslaget sitt.

I USA ble Glass-Steagall-loven skritt for skritt fjerna i løpet av 1990-tallet – slik at finanslandet var flatt nok til at spekulasjonsbølgen omkring «subprime»-lån (lån som ikke kunne innføres) fikk fritt spillerom til å kaste hele verden ut i ei krise vi ennå ikke

ser slutten på. Tilsvarende frislipp av finansmarkedene skjedde også her i Europa.

Men nå har krise gjort inntrykk på lovgiverne i mange land. I USA ligger det inne forslag om å gjeninnføre Glass-Steagall-loven. I Italia har medlemmer av alle partigrupper fremma forslag om en tilsvarende deling av bankvirksomheten.

I Sveits har parlamentet vedtatt full deling av bankgigantene UBS og Credit Suisse der kasinodelen skal bli banker som kan slås konkurs når de er konkurs. Regjeringen har sagt nei, så der kan det bli folkeavstemning i løpet av våren.

I Sverige har Vänsterpartiet lenge jobba for et slikt skille, og i sommer slutta Miljöpartiet seg til kravet om bankdeling. Reinfeldt-regjeringen sier plent nei, og sosialdemokratene holder kjeft.

Dag Seierstad
Varamedlem til styret i Nei til EU

Standpunkt

TIPS OSS! Standpunkt-redaksjonen blir alltid glad for tips fra leserne. E-post: standpunkt@neitileu.no | SMS: Send NTEU tips [ditt tips] til 2030

Ansvarlig redaktør: Heming Olausen
Redaktør: Sindre Humberset
Layout: Eivind Formoe
Redaksjon: Hildegunn Gjengedal, Marianne Granheim Trøyflat og Dag Seierstad.
Korrektur: Kjell Arnestad.

Opplag: 32 000
Post- og besøksadresse: Storgata 32, 0184 Oslo
Kontakt oss: standpunkt@neitileu.no
Telefon: 22 17 90 20
Redaksjonen avsluttet: 1.10.2013.

Medlemskap i Nei til EU
koster 330,- kroner pr. år, og kan betales inn til kontonummer 7874 05 01517.
Trykkansvarlig: Datatrykk

Annonser og istikk: Ta kontakt for pris og informasjon. Budskapet i annonser og istikk står for annonsørens regning og trenger ikke være sammenfallende med Nei til EUs syn.

Nei til EUs kandidatundersøkelse viser at 79 av Stortingsrepresentanter mener Norge bør bli med i EU, og 70 er mot EU-medlemskap. Se svarene på undersøkelsen her:

Dette mener de nye stortingsrepresentantene

Nei

Anniken Huitfeldt Akershus	Bård Vegar Solhjell Akershus
Sverre Myrli Akershus	Kirsti Bergstø Finnmark
Åsmund Aukrust Akershus	Karin Andersen Hedmark
Freddy de Ruyter Aust-Agder	Audun Lysbakken Hordaland
Lise Christoffersen Buskerud	Heikki Holmås Oslo
Helga Pedersen Finnmark	Snorre Valen Sør-Trøndelag
Tone Merete Sønderud Hedmark	Torgeir Knaa Fylkesnes Troms
Jette F. Christensen Hordaland	Per Olaf Lundteigen Buskerud
Fredric Bjørdal Møre og Romsdal	Trygve S. Vedum Hedmark
Kjell Idar Juvik Nordland	Kjersti Toppe Hordaland
Tore Hagebakken Oppland	Jenny Klinge Møre og Romsdal
Stine Renate Håheim Oppland	Janne Sjelme Nordås Nordland
Torstein Tve Solberg Rogaland	Marit Arnstad Nord-Trøndelag
Trond Giske Sør-Trøndelag	Anne Tingelt Wøien Oppland
Eva Kristin Hansen Sør-Trøndelag	Geir Pollestad Rogaland
Karianne Oldernes Tung Sør-Trøndelag	Liv Signe Navarsete Sogn og Fjordane
Lene Vågslid Telemark	Heidi Greni Sør-Trøndelag
Martin Henriksen Troms	Kjell Ingolf Ropstad Aust-Agder
Tove Karoline Knutsen Telemark	Knut Arild Hareide Hordaland

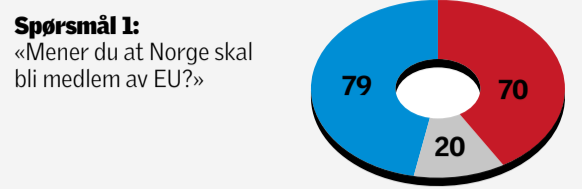
Nei til EUs kandidatundersøkelse. I denne tabellen kan du se hvilke stortingsrepresentanter som er for EU-medlemskap, hvilke som er mot, og hvilke som ikke har svart. I diagrammene til høyre kan du se hva det nye Stortinget mener om de seks spørsmålene Nei til EU har stilt dem. På neste side kan du lese mer om kandidatundersøkelsen.

FOTO: SINDRE HUMBERSET

Rigmor Andersen Eide Møre og Romsdal	Ingebjørg Godskesen Aust-Agder	Øyvind Korsberg Troms	Terje Aasland Telemark
Hans Olav Syversen Oslo	Jørund H. Ryttman Buskerud	Anders Anundsen Vestfold	Sonja Mandt Vestfold
Olav Vervik Bollestad Rogaland	Morten Wold Buskerud	Finn M. Stordalen Vestfold	Svein Roald Hansen Østfold
Geir S. Toskedal Rogaland	Jan-Henrik Fredriksen Finnmark	Ulf Lerstein Østfold	Svein Erik Lauvås Østfold
Geir Jørgen Bekkevold Telemark	Helge Andre Njåstad Hordaland	Erlend Wiborg Østfold	Rasmus Hansson Oslo
Hans Fredrik Grøvan Vest-Agder	Kenneth Svendsen Nordland	Vet ikke/ ikke svart	
Anders Tyvand Vestfold	Jan-Arild Ellingsen Nordland	Martin Kolberg Buskerud	Iselin Nybø Rogaland
Line Henriett Hjemdal Østfold	Morten Ørsa Johansen Oppland	Ingvild Kjerkol Nord-Trøndelag	Nils Jegstad Akershus
Pål Farstad Møre og Romsdal	Christian Tybring-Gjedde Oslo	Hadia Tajik Oslo	Mette Tønder Akershus
André N. Skjelstad Nord-Trøndelag	Bente Thorsen Rogaland	Marianne Marthinsen Oslo	Sigurd Hille Hordaland
Trine Skei Grande Oslo	Per Sandberg Sør-Trøndelag	Jan Bøhler Oslo	Ove Trellevik Hordaland
Elin Rodum Agdestein Nord-Trøndelag	Sivert Hauge Bjørnstad Sør-Trøndelag	Marit Nybakk Oslo	Mudassar H. Kapur Oslo
Kari Kjønås Kjos Akershus	Bård Hoksrud Telemark	Ingrid Heggø Sogn og Fjordane	Gjermund Hagesæter Hordaland

Ja

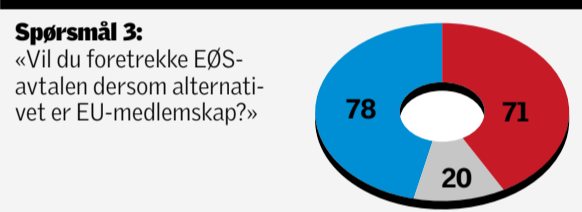
Harald Nesvik Møre og Romsdal	Jens Stoltenberg Oslo	Anders Bjørnsen Werp Buskerud	Arve Kambe Rogaland
Oskar Grimstad Møre og Romsdal	Jonas Gahr Støre Oslo	Kristin Ørmen Johnsen Buskerud	Tina Bru Rogaland
Siv Jensen Oslo	Eirin Kristin Sund Rogaland	Frank Bakke-Jensen Finnmark	Bjørn Lødemel Sogn og Fjordane
Åse Michaelsen Vest-Agder	Hege Haukela Liadal Rogaland	Gunnar Gundersen Hedmark	Linda Cathrin Helleland Sør-Trøndelag
Marianne Aasen Akershus	Christian T. Bjørnø Telemark	Øyvind Halleraker Hordaland	Torbjørn Røe Isaksen Telemark
Gunvor Eldegard Akershus	Kari Henriksen Vest-Agder	Peter Chr. Frplich Hordaland	Elisabeth Aspaker Troms
Torgeir Michaelsen Buskerud	Dag Terje Andersen Vestfold	Torill Eidsheim Hordaland	Kent Gudmundsen Troms
Kåre Simsen Finnmark	Irene Johansen Østfold	Helge Orten Møre og Romsdal	Ingunn Foss Vest-Agder
Knut Storberget Hedmark	Abid Q. Raja Akershus	Elisabeth Røbekk Nørve Møre og Romsdal	Norunn T. Benestad Vest-Agder
Anette Trettebergstuen Hedmark	Terje Breivik Hordaland	Odd Henriksen Nordland	Svein Flåtten Vestfold
Per Rune Henriksen Hordaland	Ola Elvestuen Oslo	Margunn Ebbesen Nordland	Kårstein Eidem Løvaas Vestfold
Magne Rommetveit Hordaland	Sveinung Rotevatn Sogn og Fjordane	Olemic Thommesen Oppland	Ingjerd Schou Østfold
Ruth Mari Grung Hordaland	Jan Tore Sanner Akershus	Ine Marie Eriksen Søreide Oslo	Bengt Morte M. Wenstøb Østfold
Else-May Botten Møre og Romsdal	Sylvi Graham Akershus	Nikolai Astrup Oslo	Eirik Milde Østfold
Lisbeth Berg Hansen Nordland	Tone W. Trøen Akershus	Michael Tetzchner Oslo	Hans Andreas Limi Akershus
Eirik Sivertsen Nordland	Bente Stein Mathisen Akershus	Kristin Vinje Oslo	Ib Thomsen Akershus
Anna Ljunggren Nordland	Henrik Asheim Akershus	Stefan M. B. Heggelund Oslo	Tor André Johnsen Hedmark
Arild Stokka Grande Nord-Trøndelag	Svein Harberg Aust-Agder	Bent Høie Rogaland	Solveig Horne Rogaland
Rigmor Aasrud Oppland	Trond Helleland Buskerud	Siri Meling Rogaland	Roy Steffensen Rogaland

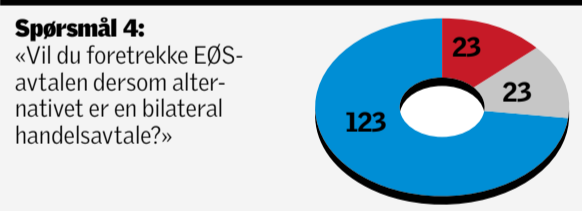
■ Høyres framgang har gitt en økning i ja-representanter sammenlignet med 2009. Mens ja- og nei-siden var tilnærmet like store i 09, har ja-siden nå et markert overtak. Ja-siden har imidlertid styrket seg langt mindre enn det lå an til i prognosen fra juni. Likevel: Vi har fått et storting enda mer i utakt med folkekmeningen i EU-spørsmålet.

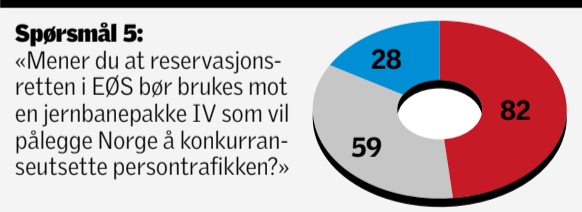
■ Det er et solid blokkerende mindretall på Stortinget mot den foreslåtte grunnlovsendringen. Kravet om 2/3-flertall for å endre Grunnloven betyr at 57 representanter er tilstrekkelig for å avvise forslaget. Det er flertall mot forslaget i alle partier unntatt Høyre.

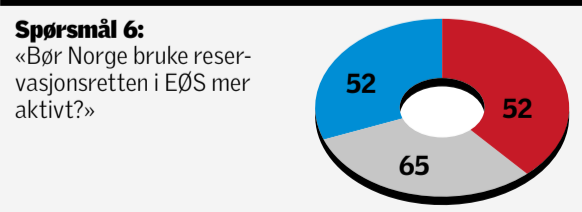
■ Det er klart flertall for EØS-avtalen framfor EU-medlemskap i alle partier unntatt Høyre og Venstre. Mens prognosen for juni totalt sett ga flertall for medlemskap i stedet for EØS blant de som har svart ja eller nei, er dette det endelige Stortinget snudd til et flertall for EØS. Bildet er noe uklart pga. en del «vet ikke» og «ikke svar».

■ Det er bastant oppløsning om EØS-avtalen framfor handelsavtale i partiene Høyre, Ap, KrF og Venstre. Disse partiene har klart flertall på Stortinget. Det er like tydelig EØS-motstand i SV og Sp. Frp er eneste parti som er splittet i spørsmålet.

■ En borgerlig regjering vil sannsynligvis innføre EUs jernbanepakke. H, Frp og V er entydig mot å bruke reservasjonsretten. I Ap er det kun én representant som avviser veto, men det er stor usikkerhet om spørsmålet i partiet. Sp og spesielt SV er entydig for å bruke veto. Det er også De Grønne.

■ Uklart om bruk av reservasjonsretten. Høyre er det eneste partiet som kategorisk avviser mer aktiv bruk av reservasjonsretten. Både i Frp og KrF er det klart flertall for å bruke denne retten mer aktivt enn i dag. Arbeiderpartiets representanter er delt i spørsmålet, med en stor vet ikke-gruppe. Både Sp og SV er entydig for mer bruk av reservasjonsretten.

Høyres framgang styrker ja-siden. Hovedgrunnen til at det nye Stortinget har flere EU-tilhengere enn det avtroppende Stortinget, er den sterke framgangen til Høyre i valgkampen. Bildet viser Erna Solberg som feiret valgseieren på Høyres valgvaie. FOTO: CF WESEBERG/HØYRE

STORTINGSREPRESENTANTENE SVARER PÅ NEI TIL EUS KANDIDATUNDERSØKELSE:

Mye mer EU-positive enn folket

Det nyvalgte Stortinget har flere EU-tilhengere enn det Stortinget som ble valgt i 2009. Også EØS-avtalen finner mange tilhengere på det nye Stortinget.

Det valgte Stortinget viser noen illevarslende tendenser for EU-motstanden og EØS-kritikerne i Norge. Først og fremst på grunn av Høyres sterke framgang, men også fordi de klare nei-partiene SV, Sp og KrF har en merkbart tilbakegang eller stillstand. På den annen side har Frps gruppe et betydelig innslag av EU-motstandere.

– Dette kan bety at vi får et enda mer EU-vennlig storting enn vi har hatt i inneværende periode 2009–2013, med enda mer ukritisk EU-tilpasning og enda mindre vilje til å bruke den avtalefestede vetoretten i EØS-avtalen, sier Heming Olaussen, leder i Nei til EU.

Mer EU-tilpasning

Han mener det er stor sannsynlighet for at Stortinget innfører EUs jernbaneprivatisering i Norge. Ut fra de ulike partienes program vil et slikt storting sannsynligvis reversere Norges veto mot EUs tredje postdirektiv, implementere datagringsdirektivet og godta fortsatt norsk deltakelse i EUs kampstyrker og i Schengenavtalen.

– Den gode nyheten er at det sannsynligvis vil være et robust og tilstrekkelig mindretall til å blokkere det foreliggende forslaget om å endre Grunnlovens § 93, sier Olaussen.

95 prosent svarte

Foran høstens stortingsvalg ba

Nei til EU partienes øverste listekandidater svare på seks sentrale spørsmål angående Norges forhold til EU.

– Foruten stortingspartiene Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet, SV og Venstre, omfattet undersøkelsen også toppkandidatene i Rødt, Kystpartiet, Miljøpartiet De Grønne og NKP. Totalt 404 kandidater, fra alle fylker, forteller Nei til EU-lederen.

– I den fullstendige undersøkelsen har vi fått svar fra i alt 387 kandidater, en responsandel på hele 95 prosent. Dette oppfatter vi som svært gledelig, og det bidrar til å gjøre undersøkelsen relevant og troverdig.

De seks spørsmålene i undersøkelsen ble vedtatt av Nei til EUs styre.

– Vi kunne gjerne tenkt oss å stille langt flere spørsmål om EU og EØS, da dette er spørsmål som griper inn i dagliglivet til folk på en lang rekke områder. Vi har imidlertid erkjent at det var viktigere å få mange svar enn å stille mange spørsmål, og har prioritert de seks som er gjengitt.

Nå vet vi hvem som fikk plass på Stortinget. Den versjonen som presenteres her kan dermed basere seg på den faktiske sammensetting av det nye Stortinget 2013-2017.

– Vi vil imidlertid seinere i høst presentere enda en versjon,

etter at ny regjering har kommet på plass. Det vil da rykke inn en rekke vararepresentanter, noe som ventelig vil kunne føre til enkelte justeringer i det bildet som presenteres i denne versjonen, sier Heming Olaussen

Les mer på nettet

Flere av kandidatene har ønsket å gi fylldige svar utover ja/nei på de spørsmål vi har stilt. De fullstendige svarene fremgår av Nei til EU Arbeidsnotat nr. 5 2013. Hele undersøkelsen er også tilgjengelig på <http://apps.neiteileu.no/valg2013/>

Av Sindre Humberset

sindre.humberset@neiteileu.no

VIL BLOKKERE GRUNNLOVSENDERING:

Ikkje fleirtal for å endre spelereglane

Eit forslag om å endre paragraf 93 i Grunnlova slik at det vil verte enklare å melde Noreg inn i EU vil ikkje få fleirtal.

Det er Nei til EU si kandidatundersøking som viser at 70 av dei nye stortingsrepresentane vil røyste mot framlegget frå Marianne Aasen, Svein Roald Hansen og Else-May Botten frå Arbeidarpartiet. 36 stortingsrepresentantar vil røyste for framlegget, 48 veit ikkje og 15 har ikkje svart. Framlegget opnar for å overføre suverenitet med 2/3 fleirtal dersom det først er avhalde ei rådgjevande folkerøysting. I dag krevst det 3/4 fleirtal for å overføre suverenitet, som ved å melde Noreg inn i EU.

Blokkerande mindretal

Ei grunnlovsendring vert fremja i eitt storting og etter eit val skal eit nytt storting røyste over det. Framlegget vart fremja i 2012, og vil kome opp til røysting i perioden 2013–2017. For å endre Grunnlova må 2/3 av Stortinget røyste for endringa. Det vil seie at eit mindretal på 57 representantar kan blokkere grunnlovsendringa.

Kandidatundersøkinga viser at det er eit solid blokkerande mindretal mot å endre Grunnlova. 70 representantar har svart at dei vil røyste nei til framlegget, og det er fleirtal mot i alle parti utanom Høyre. Det vil seie at dersom Stortingsrepresentantane røyster slik dei har lova, vil framlegget falle.

Det er ikkje første gong at eit slikt framlegg har kome opp. Tilsvarande framlegg har vore oppe til røysting og har vorte avvist både i 2004, 2008 og i 2012. Spenningsmomentet har

Foreslår å endre Grunnlova. Marianne Aasen og to andre stortingsrepresentantar frå Arbeidarpartiet foreslår å endre Grunnlova slik at det vil verte enklare å melde Noreg inn i EU. FOTO: ARBEIDARPARTIET

vore om representantane skulle få røyste fritt eller om dei ville verte bundne av si partigruppe. Når dei så fekk røyste fritt, var utfallet gitt.

– Handlar ikkje om EU

Dei tre som står bak det siste endringsframlegget meiner det ikkje vil gjere det enklare å melde Noreg inn i EU. I grunngevinga til framlegget heiter det: «Hvis spørsmålet om EU-medlemskap igjen aktualiseres, er det tverrpolitisk enighet om at det ikke vil være aktuelt med en slik innmeldelse uten at man først har innhentet folkets råd».

Vidare skriv dei at: «Det er bred politisk enighet om at utfallet av en folkeavstemning skal respekteres, selv om den konstitusjonelt sett er rådgivende. Spørsmålet er om det ikke vil være riktig å la den vekt Stortinget bør tillegge en folkeavstemning, også komme til uttrykk ved at kravet til flertall da settes likt krav ved endringer i Grunnloven. En slik endring vil

styrke folkeavstemningens vekt i beslutningsprosessen».

I stortingsdebatten i forkant av at eit tilsvarande framlegg vart avvist 7. februar 2012, meinte Marianne Aasen (Ap) at det ikkje var målet om EU-medlemskap som var grunnen til at dei reiste framlegget.

– Jeg ønsker med dette innlegget å begrunne hvorfor jeg, sammen med tre andre representanter, har fremmet forslag om å endre paragraf 93. Det er som det er blitt sagt: Dette forslaget handler ikke om EU-medlemskap som sådant, men hvordan Stortinget skal forholde seg til folkeavstemninger, slo Aasen fast i 2012.

Likevel er det påfallande at det berre er EU-tilhengjarar som står bak disse framlegga om å endre Grunnlova. To av dei, Inge Lønning og Svein Roald Hansen, er jamvel tidlegare leiargar av Europabevegelsen.

Av Sindre Humberset

sindre.humberset@neiteileu.no

Vanskelige EØS-saker for regjeringa

EØS-avtalen har mange vanskelige saker for den nye regjeringa. Her er noen av dem:

- Reforhandling av differensiert arbeidsgiveravgift: Nye regler om statstøtte fra EU kan bety at Vestlandet og Midt-Norge mister dagens ordninger. Vil Venstre, KrF og Frp la små og mellomstore bedrifter i stikken for å tilpasse seg EU?
- EUs tredje postdirektiv: Vil regjeringa trekke tilbake EØS-vetoet? Høyre, Frp og Venstre vil, men møter sterk motstand fra distrikts-Norge – også i egne rekker.
- Ostetoll: Vil regjeringa gi

etter for press fra Brussel og reversere tollendringene på matvarer fra EU? KrF har sagt nei, men kan Hareide holde igjen de andre partiene?

■ Offshoredirektivet. Vil de borgerlige gå mot LO, NHO og Statoil for å implementere EU-regelverk som setter norsk HMS-arbeid langt tilbake?

■ Omkamp om datagringsdirektivet. KrF, Venstre og Frp vil ha omkamp. Kan de godta at Høyre nekter dem det?

■ Velferdsordninger. Vil de borgerlige partiene kunne akseptere barnetrygd, konstantstøtte og studiestøtte for

familier til arbeidsinnvandrere, sjøl om de hverken bor eller oppholder seg i Norge?

■ Hvordan svarer de borgerlige partiene på krav fra hele transportbransjen om å få slutt på sosial dumping via «kabotasjekjøring» innen transportsektoren?

■ Hvordan vil de borgerlige sikre seriøse forhold i norsk arbeidsliv, og forhindre kriminalitet og svart arbeid innenfor reglene for EUs frie arbeidsmarked?

■ Regler som skal sikre «fleksibilitet» i arbeidsmarkedet, herunder EUs håndhevingsdirektiv.

Nei-alliansen

Kvar veke presenterer neiteileu.no ein ny kommentar, skriven av ein person frå den utvida nei-alliansen. Her kan du jamvel finne kommentarar frå EU-tilhengjarar som har noko meningsfullt å melde. I denne spalta kan du lese eit kort utdrag frå nokre av dei siste kommentarane. Les heile teksten på neiteileu.no

Ukens skribent 39/2013:

Tankar etter valet – om likestilling og helsedirektivet

Av Bjørg Bergheim, leiar i Senterkvinnene og bur i Jølster.

■ **I år markerer** vi 100-årsjubileum for kvinner sin stemmerett her i landet. Noreg har fleire gonger vore kåra til verdens mest likestilte land. Velferdsordningane i EU-landa er ulike, men rettane er stort sett knytte til statusen i arbeidsmarknaden. Kvinner er ofte meir sårbar enn menn når

arbeidsløysa veks og konkurranse om arbeidsplassar aukar. Samfunnssystemet som EU legg til grunn i si styring, gjer at kvinner i langt større grad kjem dårlegare ut.

Ukens skribent 38/2013:

Kroatia tilslutter seg et EU i krig – klassekrig

Av Asbjørn Wahl, daglig leder i «For Velferdsstaten».

■ **Da Kroatia tilsluttet** seg Den europeiske unionen den 1. juli i år, tilsluttet landet seg et EU i krig. Det er en klassekrig som pågår, der særlig kapitalkreftene, Troikaen (EU-kommisjonen, Den europeiske sentralbanken og Det internasjonale pengefondet), nasjonale regjeringer og det nye, europeiske oligarkiet har gått på offensiven for å avvikle velferdssta-

tene og nedkjempe fagbevegelsen i Europa. Kroatias tilslutning til EU vil tjene interessene

til noen kroater, mens den vil undergrave og svekke interessene til arbeidsfolk og fagbevegelsen.

Ukens skribent 36/2013:

Matvalget

Av Harald Velsand, prosjektleder i Norges Bondelag.

■ **Matproduksjon i Norge** er et verdivalg. Verdens befolkning er ventet å øke til 8 milliarder i 2025, og verdens matvareproduksjon må økes med 60 % innen 2050. I Norge blir vi 1 million flere om 20 år. Nok mat er en grunnleggende rettighet. Uten bønder blir det ingen matproduksjon. Høyres og Frp vil kutte i landbruksstøtten. H, Frp og V ønsker samtidig å redusere tollvernet, som

sikrer det samme for landbruket som lov-festa minstelønnsatser gjør i annet arbeidsliv. Det skal motvirke at næringsbønder blir utkonkurrert av billig produksjon fra land med et helt annet kostnadsnivå enn vårt.

Ukens skribent 34/2013:

Høyres skrivebordsteorier

Av Ebba Boye, utreder i Manifest Analyse

■ **Norske politikere** har fortsatt en drøm om Europa. Nordmenn flest frykter de harde realitetene. Hvorfor er virkelighetsforståelsen til disse politikerne så fjernt fra folk flest sin oppfatning av situasjonen i Europa? Hvilke fordeler med «økt integrasjon» er det de ser som norske velgere ikke har

fått med seg? En ting som er sikkert er at økt integrasjon i EU vil føre til et sterkt press på norsk lønnsnivå og arbeidsvilkår, i tillegg til at det vil legge press på norske velferdsgoder. Istedenfor å gjennomføre kuttene høyresiden ønsker seg gjennom norsk lovverk kan de gjennom å si ja til EU og alle EØS-direktiver se på at det frie markedet gjør jobben for dem.

Halv million i sommergaver

Økonomikonsulent i Nei til EU, Randi Alsos (bildet), kan fortelle at årets sommergavegjøring har gitt formidabelt resultat:

– Nei til EU er en organisasjon med høyt aktivitets- og kunnskapsnivå. Vi har åpne møter, aksjonsdager og standaktivitet over hele landet, og produserer også blant annet løpesedler, faktaark, leserbrev og rapporter. Alt dette koster penger å få til, og Nei til EUs medlemmer er viktige bidragsytere til organisasjonens økonomi,

sier hun. – Gavegjøringen som gikk ut til alle medlemmer i sommer har så langt gitt oss 531 178,11

kroner i inntekter. Dette er med på å gjøre at vi kan fortsette å være en aktiv og kunnskapsrik organisasjon mot norsk EU-medlemskap og for alternativer til EØS-avtalen. Takk for støtten!

Vellykket studentkonferanse

Siste helga i september gikk årets studentkonferanse av stabelen i Trondheim. I år var det Trondheim Studenter mot EU som stod for organiseringen av konferansen.

– Jeg synes det har gått kjempebra, sier Edvin Ellingsen, som er leder i studentlaget i Trondheim.

– Det er første gangen vi som er aktive i Trondheim nå har arrangert konferansen,

så vi er godt fornøyde med resultatet. Jeg synes vi har klart å lage et innhold som treffer studenter godt. I løpet av helga fikk studentene høre innledninger om både utdanningspolitikk, fiskeripolitikk, industripolitikk, EUs utvikling fremover og EØS-avtalens konflikt med Grunnloven.

Av Tori Aarseth

Nei til EU på Arendalsuka

Det var stor interesse for Nei til EU-standen under Arendalsuka. Kampanjen «Ja til handelsavtale – ut av EØS» skapte en god del oppmerksomhet og svært mange av publikum på Arendalsuka ønsket å si opp EØS-avtalen og ville heller ha en handelsavtale med EU. Arendalsuka har som visjon at den skal være en årlig arena hvor nasjonale aktører innenfor politikk, samfunns- og næringsliv møter hverandre og folk, for debatt og utforming av politikk for nåtid og framtid. Arendalsuka er partipolitisk

uavhengig og har som mål å styrke troen på politikk og politisk debatt. Arendalsuka vil på denne måten bidra til å styrke kraften i vårt levende demokrati.

Av John Øyslebø

DEBATT OM GRUNNLOVEN OG EU:

Åpner for selvvransakelse på Stortinget

Uproblematisk. Tre av paneldebattantene mente suverenitetsavstælsen var uproblematisk. Det var Aps Svein Roald Hansen, Nikolai Astrup fra Høyre og Morten Høglund fra Frp.

Stortingets presidentskap skal se på den kritiserte praksisen med å avgi suverenitet uten å bruke Grunnlovens paragraf 93.

Norge har i flere saker overført suverenitet til EU- og EØS-organer. Nå er blant annet spørsmålet om tilslutning til EUs finanstilsyn på agendaen i EØS. Stortinget avgir suverenitet med alminnelig flertall, med henvisning til Grunnlovens § 26.2, til tross for at § 93 krever vedtak med 3/4-flertall.

Eirik Holmøyvik, jurist og førsteamanuensis ved Universitet i Bergen, avviser at § 26.2 er god nok hjemmel i disse sakene og mener at Stortinget handler i strid med Grunnloven. – Begrunnelsen står på en juridisk sandgrunn, slo han fast for en fullsatt Wergelandsal på Litteraturhuset i Oslo. Møtet i august ble arrangert av Nytt Norsk Tidsskrift, Nei til EU og Europabevegelsen, med utgangspunkt i en artikkel Holmøyvik skrev i tidsskriftet tidligere i år.

Han påpekte at § 93 er den grunnlovsbestemmelsen som var og er ment å regulere behandlingen av saker som gjelder suverenitetsavstælse, ved siden av § 112 om å endre Grunnloven. Holmøyvik avviste at Stortingets praksis med en enklere fremgangsmåte gjennom de siste tyve årene har dannet sedvanerett.

SV og Sp vil endre praksis

Etter Holmøyviks innledning og kommentarer fra professorene Fredrik Sejersted (Senter for

Europarett) og Helene Sjørnsen (ARENA), ble et politikerpanel utfordret på dagens praksis. SVs Ingrid Fiskaa og Erlend Grimstad fra Senterpartiet var begge klare på at de ønsker å endre behandlingsmåten.

– Suverenitetsavstælse er grunnlovsendring. Det er viktig at man respekterer spillereglene for at beslutningene skal ha legitimitet, fastslo Grimstad.

– Vi vil i utgangspunktet ikke avgi suverenitet til EU, men om det gjøres, må paragraf 93 brukes, presiserte Fiskaa.

Hans Olav Syversen fra KrF og Frps Morten Høglund vil vurdere dagens praksis nærmere.

– Stortinget har selv i liten grad satt kriterier for hva som er lite inngripende og kan vedtas uten paragraf 93, innrømte Syversen. Han fortalte at han i juni tok problemstillingene opp i et brev til Stortingets presidentskap. Svaret var at man ønsket å se på saken, men ville overlate til det nye Stortinget å ta stilling til hvordan dette konkret skal følges opp.

Nikolai Astrup fra Høyre og Arbeiderpartiets Svein Roald Hansen mente imidlertid at dagens praksis er grei, og hendviser til en nå langvarig og for det meste enstemmig praksis på Stortinget. Hansen fremhevet nytten av samarbeidet med EU:

– Vi kan ikke la en for firkan- tet grunnlovstolkning stå i veien

Uenige om suverenitetsavstælse. Fra venstre KrFs Hans Olav Syversen, Helene Sjørnsen fra ARENA, Fredrik Sejersted fra Senter for Europarett og Eirik Holmøyvik, jurist og førsteamanuensis ved Universitet i Bergen.

BEGGE FOTO: SIMEN KNUTSSON

for det, konkluderte den tidligere lederen av Europabevegelsen.

Stortingets selvbedrag?

Det opplagte motivet for å bruke § 26.2 som hjemmel er å unngå kravet om 3/4-flertall i § 93. Ved myndighetsoverføring til EU-organer reiser det seg også en annen problemstilling: § 93 hjemler ikke suverenitetsavstælse til organisasjoner Norge ikke er tilsluttet. Det betyr at man da må gå veien om den mer tidkrevende prosedyren for grunnlovsendring i § 112 ved overføring av direkte myndighet til EU-byråer, så fremt ikke Norge deltar i dem.

Holmøyvik argumenterte for at når Stortinget flytter myndighet til ESA og EU-byråene, endrer man reelt sett Grunnloven med alminnelig flertall. Han beskriver unnlåtenheten av å bruke § 93 som et selvbedrag.

– Det er og må være grenser for hvor langt Stortinget kan

strekke Grunnloven. Et problem med nåværende praksis er man får flere stegvise myndighetsoverføringer som hver for seg er «lite inngripende», men som i sum vil medføre et reelt og vesentlig inngrep i Grunnlovens kompetanseregler.

Fredrik Sejersted var ikke enig i Holmøyviks konklusjon: – Det ville vært tryggere og ærligere å bruke paragraf 93, men jeg mener det ikke skjer brudd på Grunnloven, fastslo han.

Helene Sjørnsen mente derimot at den demokratiske og konstitusjonelle utfordringen kan være enda større enn det Holmøyvik beskriver:

– EU er noe langt mer enn en internasjonal organisasjon. Det er vanskelig å se for seg at en delegasjon til EU kan avgrenses til bare ett område, påpekte hun og refererte til et av de sentrale kriteriene i § 93.

Overnasjonale byråer

EU har over 40 byråer på ulike områder, mange med overnasjonal myndighet. Norge er tilknyttet rundt halvparten av dem. Det europeiske flysikkerhetsbyrået i Köln (EASA) har fått kompetanse til å bestemme typesertifisering for nye fly og gi påbud om reparasjon og kontroll overfor norske flyselskap. Det europeiske kjemikaliebyrået i Helsinki (ECHA) setter vilkår for registrering av kjemikalier. Stortinget har også gitt overvåkingsorganet ESA kompetanse til å botelegge norske flyselskap.

Utviklingen i EU er å gi mer overnasjonal myndighet til byråene. Derfor mener Holmøyvik det haster å ta denne debatten, for det vil komme stadig flere saker.

– Jeg ber om litt større konstitusjonell beredskap på Stortinget. Problemstillingen vil melde seg mer og mer.

Han lanserte to løsninger som han mener ivaretar konstitusjonelle hensyn, dersom man ønsker å slutte seg til nye EU-byråer:

– Stortinget kan endre Grunnloven, eller Norge kan bli medlem av EU-byrået uten å melde seg inn i EU.

Fra salen fikk Holmøyviks kritikk støtte fra jussprofessor Eivind Smith. Han etterlyste en større ryddighet i Stortingets behandling, og utropte muntert Holmøyvik til Grunnlovens tapre ridder:

– En praksis som bygger på at folk stikker hodet i sanden, er ikke særlig til praksis. Det står om respekten for konstitusjonelle bestemmelser.

Av Morten Harper

morten.harper@neitileu.no

Grunnlovens bestemmelser

Det klare utgangspunktet i Grunnloven er at dømmende, utøvende og lovgivende kompetanse med direkte virkning for bedrifter eller personer i Norge ikke skal overføres til utenlandske organisasjoner. Så gir Grunnloven tre mulige veier for slik suverenitetsavstælse:

■ Man kan endre Grunnloven etter § 112. Det forutsetter at forslaget fremmes senest ett år før et stortingsvalg, og behandles etter valget av det nye Stortinget. Forslaget må vedtas med 2/3-flertall.

■ § 93 hjemler suverenitetsavstælse på et begrenset område til en organisasjon Norge

er tilsluttet. Vedtaket må gjøres med 3/4-flertall.

■ § 26 andre avsnitt åpner for mer bagatellmessig suverenitetsavstælse, som vedtas med alminnelig flertall.

Ut fra stortingsbehandlingen den gangen § 93 ble vedtatt, er det tydelig at dette skulle være den normale prosedyren ved overføring av myndighet til internasjonale organisasjoner. Likevel har den enklere fremgangsmåten i § 26.2 blitt standardprosedyren ved de EØS-regelverkene som har medført myndighetsoverføring. § 93 er brukt som hjemmel bare i 1992 da Stortinget vedtok EØS-avtalen og den såkalte ODA-avtalen om overvåkingsorganet og domstolen i EØS.

VARME ORD & STIKK I SIDA

Standpunkt vil i dette nummeret dele ut Varme ord og Stikk i sida til:

Varme ord

Jan Davidsen

Hovedarkitekt bak LO-kongressens kritiske EØS-vedtak, og en enorm støttespiller for Nei til EU og de EU-kritiske kreftene gjennom en årrekke. Vi takker Jan for den formidable innsats han har gjort når han i november takker av som Fagforbundets ubestridte leder.

Stikk i sida

Gyllent Dagry i Hellas

Det nazi-inspirerte partiet er tett koplet opp til drapet på den opposisjonelle artisten Pavlos Fyssas – med artistnavnet Killah P. Gyllent Dagry er et ektefødt barn av EUs og IMF's krisehandtering i Hellas – med massearbeidsløshet og nyfattigdom som resultat.

Publikasjoner fra Nei til EU

EØS-avtalen i bevegelse - 225,- (medlemspris)
Nei til EUs årbok 2013 tar debatten om hva slags avtaleforhold Norge skal ha med EU.

Bidragstere som Audun Lysbakken, Liv Signe Navarsete, Knut Arild Hareide, Helga Pedersen, Jan Davidsen og Merete Furuberg diskuterer: Hva er mulig og umulig innenfor EØS? Kan og bør arbeidslivet tas ut av EØS-avtalen? Trenger vi EØS-avtalen for å få solgt varene våre? Boken inneholder også en gjennomgang av kommende EØS-saker og Dag Seierstads årskavalkade. 128 sider.

Fiskeri og fiksaksleri - 50,-
Trenger fiskeri-Norge EØS-avtalen? Nei til EUs skriftserie VETT nr. 3-2013 imøtegår Europautredningens påstand om at EØS-avtalen har vært økonomisk gunstig for Norge. Heftet viser også at det er en myte at EØS-avtalen trengs for å sikre norsk fiskeeksport til EU. EUs nye fiskeripolitikk 2014-2020 gjennomgås. 64 sider.

EU-kontroll - 50,-
Skal Brussel styre norsk veitransport, luftfart og jernbane? Vi kjenner godt EU-kontrollen for personbiler. EU tar også styring på mange andre transportområder. VETT nr. 2-2013 har det man bør vite om EU-kommisjonens forslag til Jernbanepakke IV, problemene med kabotasjejering og hvordan EU vil frata flypassasjerene rettigheter. 64 sider.

Tull om toll - 50,-
Trenger vi egentlig EØS-avtalen for å selge varer og tjenester til EU? Nei til EUs skriftserie VETT nr. 1 2013 gir svarene. Faktum er at handelen har gått fritt mellom Norge og EU lenge før EØS-avtalen. Gjennomgang av hvordan frihandelsavtalen og WTO sikrer markedsadgang. 10 grunner til at EU vil ønske en ny tosidig handelsavtale med Norge. Oppdatert statistikk for Norges handel med EU. 64 sider.

Ferske faktaark
6-2013: EØS-avtalen og Grunnloven
5-2013: Frihandelsforbundet EFTA
4-2013: EUs pasientrettighetsdirektiv

Aktuelle arbeidsnotat
7-2013: Det nye Stortingets syn på EU/EØS
6-2013: Krisepolitikken i EU
5-2013: Kandidatundersøkelser

Last ned fra Nei til EUs nettsider:
www.neitileu.no/kunnskapsbank

BOKOMTALE:

Bør Norge bli medlem av Europa?

Språk er makt.

I den letteste og humoristiske boka «Ordbok for underklassen» har Arne Klyve og Jon Severud tatt mål av seg til å avkle fremmedgjørende maktspråk og nyord i arbeidslivet, basert på NPM – New Public Management. Denne farsotten av næringslivsterminologi som har invadert offentlig sektor de siste 30 årene, og gjort oss alle til «kunder i stedet for borgere i et samfunn», som Morten Strøken skriver i forordet.

Jeg mener boka er direkte relevant i EØS-debatten i Norge. Mye av ordvalget dukker opp i dokumenter og lovgivning fra EU. EUs indre marked med sin «konkurranse über alles»-filosofi er i stor grad basert på, og integrert med NPM-tenkinga, noe ikke minst Johan Nygaard har påpekt i utallige artikler om temaet. Den andre tilnærminga mi er oppgitt over språkets tilslørende funksjon, brukt bevisst som maktspråk. Tidligere styremedlem i Nei til EU, Jo Stein Moen, pleide å minne oss på at man ikke blir «medlem» av EU, slik man blir medlem av et idrettslag. EU er en politisk union. Han foreslo i stedet at vi skulle bruke begrepet «innlemmet», som er et slags organisk begrep – noe man ikke kan bryte ut av hvis man først er blitt med. Eksemplet viser nok dessverre hvor vanskelig det er å bryte makts språk. Begrepet «Europa» blir be-

Arne Klyve og Jon Severud:
«Ordbok for underklassen»

Spartacus forlag 2013
Kr 299,-

visst brukt av folk som Jonas Gahr Støre, Espen Barth Eide og Fredrik Sejersted for å villede folk og sminke sannheten. Jeg har – i offentlige sammenhenger – utallige ganger konfrontert dem med deres forførende språklige «misforståelser»: EU er ikke det samme som Europa. De beklager aldri, bare unnlater å svare. Misoppfatninga er hen-siktssmessig. Folk skal føle at de er virkelig «utafor» om vi sier nei til EU – ikke bare utafor EU, som folk faktisk ønsker, men

utafor det gode selskap, utafor noe folk faktisk ønsker å være innafor: Europa.

Jeg kunne nevne en drøss andre eksempler. Som når Svein Roald Hansen fremdeles insisterer på at EU er et «samarbeid», uten å bry seg om verken Romatraktatens eller Lisboaatraktatens prinsipper for makt – i forvisning om at folk ikke leser disse traktatene likevel.

I boka nevnes ikke disse eksemplene. Boka er en håndbok for ansatte (og tillitsvalgte!) i arbeidslivet som bombarderes med nyord som skal sikre lederlitene makt over de ansatte.

Boka har et herlig sitat fra Tramteateret fra 1977 (!): «Hvis du søker karriere er det første du må lære å si setninger som ingenting betyr». Det gjelder å ikke ha meninger som går på tvers av makta. Det er her denne ordboka tilbyr motmakt. Den avkler makts språk, og vi står igjen med keiserens nye klær. Med kunnskap og humor som våpen. Boka har hundrevis av eksempler på avkledd språk. Vi er påvirket sjøl sjøl, når vi for eksempel bruker det jålete «agenda» i stedet for dagsorden, eller sakliste. Vittigere er «Analog læringsplattform». Også kalt bok». Ordboka er full av slike eksempler. Kjøp den. Bruk den. Mot makta.

Av Heming Olaussen
heming@neitileu.no

Bok

Med hånden på rattet

Dagens EU-paradoks: Når vi kjøper appelsinjuice, er det utfylende informasjon på pakningen om hva slags næring den inneholder. Om juicen er tilsatt alkohol, finner vi neppe den informasjonen. Alkohol er nemlig unntatt i EUs regler for merking av næringsinnhold i mat og drikke. Grunnen er alkoholindustriens intensive påvirkningsarbeid da EU forfremmet merkereglene i 2010, påviser David Cronin i boken *Corporate Europe*.

30 000 lobbyister
Næringsinteresser og særlig storindustriens påvirkningskraft overfor EU-organene i Brussel er et velkjent fenomen, men vanskelig å trenge inn i når vi skal se mer konkret på hvordan lobbyismen foregår og gjør seg gjeldende. Til tross for etableringen av et lobbyregister, er det varierende anslag på hvor mange lobbyister

Brussel huser. Det hører med at registreringen er frivillig. Cronin tallfester antallet til et sted mellom 15 000 og 30 000.

Cronin har et tydelig venstreorientert klasseperspektiv på lobbyismen i Brussel, som når han innledningsvis beskriver storindustriens bidrag slik (min oversettelse): «Denne ideologien kalles ofte nyliberalisme. Jeg retrekker å kalle den vandalsme.» Ordbruken er ikke spesielt inviterende og gjør at boken nok avskrekker en del lesere. Det er synd, for boken har mange interessante eksempler og er godt dokumentert med nærmere 40 sider noter.

Boken er relativt lettest, med en personlig tone og vittige småhistorier. For det meste tragiskomiske.

Av Morten Harper
morten.harper@neitileu.no

David Cronin:
Corporate Europe
Pluto Press. 2013
204 sider

LIV SIGNE NAVARSETE OG AUDUN LYSBAKKEN:

Vil ikke hindres av Ap

SV og Senterpartiet står nå fritt til å gå ut mot EØS-avtalen ut fra sine programmer. Standpunkt har derfor funnet det interessant å finne ut hvordan de to partilederne nå vurderer situasjonen.

Av Heming Olaussen og Sindre Humberstet
standpunkt@neitileu.no

Fri til å føre sin egen politikk. Senterpartiet og SV vil arbeide for å få gjennomslag for stortingsvalgprogrammene de har gått til valg på. Dermed skiller Lysbakken og Navarsete lag med Stoltenberg i EU- og EØS-politikken.

FOTO: ARBEIDERPARTIET

Liv Signe Navarsete, leiar i Senterpartiet	Spørsmålene	Audun Lysbakken, leder i SV
– Den raudgrøne regjeringa har gjennomført eit tydeleg linjeskifte i europapolitikken, noko som Nei til EU si liste over saker er eit klart døme på. Vi må kunne forvente at Høgre vil prøve å nytte sin nye posisjon til å få gjennomslag for sin eigen europapolitikk, noko som i så fall vil bety at viktige sigrar som den raudgrøne regjeringa har kjempa fram overfor EU vert reversert. Det vil bety at dei set norsk europapolitikk fleire år tilbake i tid – til ei tid då reservasjonsretten ikkje skulle brukast. Og det vil bety å legge til rette for EU-medlemskap, så snart meiningsmålingane gjev håp om siger for ja-sida. Det kviler eit stort ansvar på skuldrene til dei andre partia, spesielt KrF og Frp, i å skulle bremse Høgre sin EU-iver.	1. Sett på bakgrunn av Nei til EUs advarsel om Høyres nye maktposisjon, hva tenker ditt parti om det som kan skje de neste fire årene med hensyn til Norges forhold til EU?	– Vi er bekymret for at det nye flertallet vil gjøre Norge til en passiv mottaker av direktiver fra Brussel. Særlig frykter vi at postdirektivet nå kan bli innført, og at vi får en regjering som er positiv til EUs jernbanepakke.
– Det var særst viktig avklaring som den raudgrøne regjeringa gjorde, då ein i EØS-meldinga slo fast at det ikkje var aktuelt å utvide EØS-avtalen på ein slik måte. Skulle det på nytt kome på bordet framlegg om slike vesentlege endringar i EØS-samarbeidet, som i praksis vil innebere ein heilt ny avtale, forventar me at KrF og Frp vil krevje folkerøysting, slik dei saman med SV og Senterpartiet fremja forslag om då EØS i si tid vart vedteken i Stortinget.	2. Er ditt parti redd for at Høyre vil ønske å innlemme noen av Norges bilaterale avtaler med EU i EØS-avtalen?	– Det må vi regne med at det er en fare for, men alle slike forslag vil møte sterk motstand fra SV. EØS-avtalen er ikke god for Norge. Den bør ikke bygges ut, men tvert om erstattes av en mindre omfattende handelsavtale.
– Me vil arbeide frå sak til sak for at Noreg framleis skal føre ein aktiv politikk for å ivareta norske interesser overfor EU. Det er ingen andre parti på Stortinget som har ei meir servil haldning til EU enn Høgre, og det er særst viktig at fleirtalet på Stortinget ikkje legg seg på same linja.	3. Hvordan vil ditt parti stille seg til et aktivistisk Høyre, der Norge føres så tett opp til Brussel som mulig?	– Høyre er det klareste ja-partiet i Norge. I motsetning til Arbeiderpartiet mangler Høyre en nei-side som kan bremse iveren etter EU-tilpasning og EU-medlemskap. SV vil bruke vår opposisjonsrolle til å utfordre alle forsøk på å knytte Norge tettere til EU og vi vil mobilisere sammen med Nei til EU, og andre krefter utenfor Stortingssalen, for å få det til.
– Me vil bygge alliansar med organisasjonar, parti og rørsler som ser problem med dagens avtale og som er villig til å drøfte alternativ. Ikkje minst er det interessant den utviklinga som har skjedd i fagrørsla kring desse spørsmåla.	4. Hvordan vil ditt parti ønske å føre kampen for å få sagt opp EØS-avtalen? Hvilke alliansemuligheter ser partiet?	– For det første er det viktig å bygge EØS-motstanden mot de konkrete utslagene av avtalen i folks hverdag. Der for blir kampen mot postdirektivet og å stanse EUs jernbanepakke særlig viktig for oss fremover. Vi ønsker å styrke samarbeidet med EØS-kritikerne i fagbevegelsen fordi vi mener EØS-avtalen truer spillereglene i arbeidslivet og vi vil forsøke å slå hull på myten om at Norge er avhengig av EØS-avtalen økonomisk. Det er disse mytene som hindrer en reell debatt om alternativet til EØS i norsk politikk.
– Nei. Senterpartiet vil arbeide for å få gjennomslag for det stortingsvalgprogrammet vi har gått til val på.	5. Vil forholdet til Arbeiderpartiet på noen måte være noe hinder for ditt partis kamp mot EU-medlemskap og EØS i de kommende årene?	– Nei. I det rødgrønne samarbeidet har uenighetene om EØS kommet tydelig til syne flere ganger, blant annet gjennom SVs dissenser mot tjenstedirektiv, vikarbyrådirektiv og dataagringsdirektiv. I Stortinget vil vi følge SVs program og gå mot alle direktiver vi mener skader viktige norske interesser, samtidig som vi vil forsøke å bidra til å reise debatten om alternativer til EØS.

» På årene vi har hatt julemarkedet så har vi skaffet fylkeslaget vårt til sammen 1,4 millioner kroner. Det er gjort kun på dugnadsånd. Ingen har fått betalt for noe.

Julegavekupp. Tusenvis av nye og brukte bøker blir solgt på Oslo Nei til EUs julemarked. På julemarkedet kan man gjøre mange gode julegavekupp. Bildet er fra julemarkedet i 2009. FOTO: ROLF J. GLOSLI

TRADISJONSRIK INNETEKTSKILDE:

Julemarked i Oslo

Hvert år arrangerer Oslo Nei til EU julemarked for store og små. Julemarkedet fungerer både som inntektskilde for fylket og som en sosial anledning for de frivillige.

Karl Henrik Seemann og Knut Elgsaas forteller hvordan denne årlige tradisjonen har blitt til. Karl Henrik har vært pådriver og ledet arbeidet med julemarkedet helt siden begynnelsen, sammen med Oddny Bell som gikk bort i 2007.

– Oddny og jeg satt i fylkestyret i 1995, forklarer Karl Henrik.

– Etter folkeavstemningen tenkte vi: Hva nå? Kommer kampen til å stilne av? Det var også en diskusjon innad i Nei til EU hvor noen mente at organisasjonen kunne legges i dvale, som det ble gjort etter avstemninga i 1972. Men andre mente at nei, kampen kom til å fortsette. Og da tenkte vi at vi måtte gjøre noe både for å informere, skaffe penger til Oslo Nei til EU og prøve å få til et sosialt liv rundt denne kampen som hadde vært – og kom til å fortsette, sier han.

– Dessuten trengte vi penger, så enkelt var det, skyter Knut inn. Knut har også vært med lenge og har ansvaret for nye bøker på julemarkedet. Mange av bøkene som selges er nye og ubrukte, men forlagene donerer dem til julemarkedet, for eksempel fordi de er fjorårets titler. Det finnes egne avdelinger

både for nye bøker og for opptil 2500 brukte bøker, men julemarkedet har mye mer å by på.

Mat, kunst og kultur

Markedet er gjort i ekte dugnadsånd, og julemarkedskomiteen får inn mange ting for salg fra nei-folk fra fjern og nær i månedene før.

På kunstavdelinga får de inn kunstverk fra kjente norske kunstnere som sympatiserer med saken og donerer bilder. Blant kunstnere som har bidratt er Ørnulf Opdahl, Arne Bendik Sjur, Hans Normann Dahl, Håkon Bleken og Willibald Storn.

Noen av bildene kan gå for opptil 6000 kroner, men prisene er generelt lavere enn det man finner på gallerier, så her kan man gjøre et kjøp. Kunstavdelinga får også inn keramikk og glasskunst fra kjente kunsthåndverkere.

Til villmarksavdelinga kommer det inn sau- og lammeskinn fra Telemark som selges for 600-700 kroner per stykk, og råpisset epleaft fra en bonde i Lier. Kristin Tallhaug, som har ansvaret for villmarksavdelinga, ser til at det er pyntet med granbar og uthulte kokosnøtter med innmat som også

Karl Henrik Seemann

Knut Elgsaas

er til salgs. I tillegg kommer det inn mat og drikke, syltetøy og geleer, julebakst, julenek og strikkevarer som luer, skjærf og votter fra medlemmer i Oslo Nei til EU. Medlemmene blir oppfordret til å lage ting til markedet fra september av, så det blir en god del. Bidragene fyller et 10 meter langt langbord på markedet.

Midt på dagen er det vanligvis et kulturinnslag eller to. Julemarkedet har kontakt med et band, Rolf Aakervik band, og flere forfattere har lest opp dikt eller utdrag fra egne bøker. I år skal Torgeir Rebolledo Pedersen ha opplesning fra egne verk.

Og er det et Nei til EU-arrangement så får man heller ikke glemme informasjonsbiten. Karl Henrik har sitt eget bord med trykksaker og materiell fra organisasjonen, og her selges det også en god del t-skjorter,

capser, ryggsekker og annet. Blir man trøtt av handlingen kan man ta seg en pust i kafeen, som serverer kaffe og vaffer og annet godt.

Et løft for organisasjonen

Julemarkedet har fungert svært godt i de snart 19 årene det har blitt avholdt i Oslo, og Karl Henrik og Knut håper nå å inspirere andre fylker til å gjøre noe av det samme.

– Det kom inn mye mindre penger «utenfra» til organisasjonen etter at nei-sida vant folkeavstemninga, sier Karl Henrik.

– På årene vi har hatt julemarkedet så har vi skaffet fylkeslaget vårt til sammen 1,4 millioner kroner. Det er gjort kun på dugnadsånd. Ingen har fått betalt for noe, sier han.

Første året, i 1995, fikk de inn 35 000-40 000 kroner, mens i toppåret i 2011 kom det inn 112 000 kroner. Julemarkedet har altså blitt en viktig inntektskilde for fylket.

Arrangementet er ganske omfattende – hele ti mennesker sitter i julemarkedskomiteen og har ansvar for egne områder, og mellom 50 og 60 frivillige jobber med markedet delvis på høsten og på selve

arrangementet. Fredagen før må alt settes opp og gjøres klart, og etter stenging må alt tas ned igjen og lokalet settes i stand. Det er mye arbeid, men det er også en sosial anledning.

– Når det skal ryddes, serverer vi suppe til alle som er med og hjelper til, og de får ta for seg av det som måtte være igjen av kaffe, kaker og vaffer, sier Karl Henrik.

Bra sted for julegavehandelen

Julemarkedet blir vanligvis annonsert i På asfalten, som er Oslo Nei til EUs medlemsavis. Men Karl Henrik og Knut vil gjerne ha besøkende utenbysfra også. Ifølge de to er det en gyllen anledning til å handle inn julepenger.

– Jeg har selv fylt opp en sekk med julegaver hvert år, sier Knut.

– Hvis folk ønsker å skaffe seg gode, rimelige julegaver i hyggelige omgivelser, så er dette stedet.

Årets julemarked finner sted lørdag 23. november fra 11.00 til 16.00 på Bygdelags-samskipnaden i Oslo, Nordahl Bruns gate 22 (bak Blitzhuset).

Av Tori Aarseth
tori.aarseth@neitileu.no

LANDSMØTE 2013:

Klar for jubileumsåret 2014!

Nei-sida samlast. Landsmøtet til Nei til EU skal vere på Rica Hotell Hamar, som i 2012. Landsmøtet vil verte prega av planane for jubileumsåret 2014. FOTO: EIVIND FORMOE

Nei til EU sitt landsmøte 8.–10. november 2013 på Hamar vil vedta planen for jubileumsåret 2014 og vil kreve handelsavtale i staden for EØS.

Landsmøtet i Nei til EU vert i år arrangert på Rica Hotell Hamar, helga 8.–10. november. Landsmøtet er den viktigaste møteplassen for neisida i Noreg, og det høgste organet i Nei til EU. Landsmøtet får besøk av parti, sentrale LO-tillitsvalde og viktige samarbeidspartnarar. Landsmøteutendingane vil få høyre både internasjonale og norske perspektiv og royster.

Jubileumsåret 2014

Arbeidsplankomiteen har lagt fram sitt framlegg og styret i Nei til EU har handsama det og sendt framlegget vidare til rådet for innstilling. Arbeidsplanen samlar seg om to hovudprioritetar for det komande året: «Ja til folkestyre – nei til EU» og «Ja til handelsavtale – ut av EØS».

Nestleiar Eli Blakstad har leia arbeidsplankomiteen. Ho meiner 2014 vert eit spesielt år.

– I 2014 feirer det norske nei-et til EU 20 år samstundes som Noreg som nasjon skal markere 200 år med Grunnloven og som sjølvstendig nasjon. Det er viktig for komiteen at dette året blir brukt aktivt for å markere sjølvråderetten og korleis Noreg på ein god og viktig måte har vore ein sjølvstendig nasjon.

I framlegget til arbeidsplan heiter det: «I 2014 er det 200-årsjubileum for Grunnloven og det er 20-årsjubileum for at det norske folk sa nei til EU-medlemskap for andre gang. For Nei til EU er det naturleg å se disse jubileene i sammenheng og å feire begge».

«Nei til EU vil bruke grunnlovsjubileet til å markere norsk folkestyre utenfor EU. Folkestyre, miljø og solidaritet er fortsatt sentrale argument for Nei til EU, den dag i dag. Vi vil fortsatt sikre at folk kan styre selv i Norge, og vi vil vise at Nei

til EU fremdeles er til å stole på. Vi har kunnskap og et organisasjonsapparat som er klare til å ta i et tak for å forsvare nei-et», heiter det vidare.

Som ein del av jubileumsfeiringa vil også Nei til EU si historiebok kome ut: «Nei til EUs jubileumsbok skal kome ut høsten 2014. Boka er vårt hovudbidrag i jubileumsåret. Boka skal ta for seg neikampen i Norge. Den skal markere at det er 20 år siden 1994-avstemninga og 200-år siden Grunnloven ble underskrevet. Boka vil ta for seg hele perioden fra 1960-tallet til våre dager, men det er perioden fra 1988–1994 som vil få hovudfokus».

Eli Blakstad ser fram til feiringa.

– Eg gler meg til jubileumsåret og på nytt å få diskusjon og aktivitet rundt kor viktig sjølvråderetten er. Dette mener eg har vore suksessen for landet vårt. Vi bestemmer sjølv over naturressursane våre, arbeidspolitikk og som sjølvstendig nasjon har vi ikkje minst stor påverknad i internasjonal politikk som mellom anna klimapolitikken, seier ho.

Ut av EØS

Den andre hovudprioriteten i 2014 vil vere kampen mot EØS.

– Arbeidet mot EØS-avtalen blir viktig i 2014. Samstundes må vi må sikre oss at medlemmer som er EU-motstandarar, men tilhengar av EØS-avtalen, også er engasjerte, seier Eli Blakstad. Ho fortel at det har vore god samarbeid i arbeidsplankomiteen.

– Komiteen har stort sett vore einige. Vi har diskutert korleis arbeidet mot EØS-avtalen kan gjennomførast på ein slik måte at også EØS-tilhengarar i organisasjonen føler seg heime og

blir aktiviserte i sterkare grad, seier ho.

I arbeidsplanen er det foreslått at: «Nei til EU vil ha Norge ut av EØS og at forholdet til EU fremtidig skal reguleres gjennom ein handelsavtale og klart avgrensede samarbeidsavtaler, der ikke EU-vedtak gis automatisk forrang framfor nasjonalt lov- og avtaleverk, ILO-konvensjoner med vidare».

«En debatt om hvordan man kan utnytte handlingsrommet bedre innen dagens EØS-avtale er også et skritt i riktig retning, likeså at reservasjonsretten i EØS-avtalen benyttes i større grad. Nei til EU skal ikke bli en kamporganisasjon mot EØS, selv om Nei til EU har som mål at EØS-avtalen skal sies opp. Arbeidet mot EØS må organiseres slik at bredden i Nei til EU holdes», heiter det vidare.

Vil engasjere ungdomen

Eli Blakstad er oppteken av at Nei til EU skal få ein arbeidsplan som engasjerer heile organisasjonen.

– Vi har vore opptekne av å engasjere alle fylkes- og lokallag. No er det viktig å engasjere unge folk. Vi har eit aktivt Ungdom mot EU, som eg er stolt over. Deira innsats mot skular og ungdom blir viktig, seier ho.

Av Sindre Humberstet

sindre.humberstet@neitileu.no

■ Les meir om programmet for landsmøte 2013, dei spanande gjestene, innleiarane og debattantane på neitileu.no

■ Les meir om programmet for landsmøte 2013, dei spanande gjestene, innleiarane og debattantane på neitileu.no

Nytt AU-medlem

■ Tale Marte Dæhlen ble i september valgt som nytt AU-medlem i Nei til EU fram til landsmøtet.

Tale ble supplert inn i arbeidsutvalget fra styret fordi Jens Kihl har måttet trekke seg fra vervet sitt på grunn av at han har fått

jobb som politisk journalist.

Tale Marte Dæhlen er 29 år, bor i Oslo og er fra Hadeland. Tale er leder av Nei til EU og Ungdom mot EUs studentutvalg og har tidligere vært prosjektmedarbeider i Alternativer til dagens EØS-avtale og leder av Ungdom mot EU. Vi er svært glade for å ha fått Tale med i arbeidsutvalget.

Småbrukarlaget 100 år

■ Nei til EU gratulerer Norsk Bonde- og Småbrukarlag med hundreårsjubileet. – Norsk Bonde- og Småbrukarlag, denne trassige hundreåringen, blei skipa medan Noreg var ein ung stat. Dette har sett varige spor i organisasjonen: Kampen for det nasjonale sjølvstendet har vore mellom dei heilt sentrale spørsmåla dei siste hundre åra. Det

norske folkefleirtalet er ein stor takk skyldig til småbrukarane. De stod i front for å sikre eit norske nei til EU, sa Jens Kihl då han helsa på vegne av Nei til EU på NBS sitt landsmøte 24. august 2013.

Delte ut 1 000 000 aviser

■ Nei til EUs hovedaktivitet i valgkampen var utdeling av over en million valgkampaviser i postkassene. I tillegg deltok Nei til EU på markeder, valkampmøter og andre arrangementer. 19. august hadde Nei til EU over hele landet aksjonsdag mot EUs jernbepakke.

Aksjonsdag. Lokomotivfører Øivind Skogstad var fullstendig klar over hva jernbepakka innebærer, og håpet at det ville bli satt søkelys på saken i valgkampen. Han får avis og løpeseddel av Ole Kvalheim.

FOTO: JOHS BAE

Årets julegaver fra Nei til EU

Bestill nå så får du disse eksklusive gavene i god tid!

Nå kan du kjøpe disse effektene!

Boxer: 199,-
Mansjettknapper: 550,-
Øredobber: 275,-

Bestill på telefon 22 17 90 20 eller bestilling@neitileu.no

Game over?

«Hysj, hysj, vær stille som mus», synes å være strategien til norsk ja-side, som inntil videre tasser rundt på filltøfler. Men la deg ikke lure!

Av Jo Stein Forbord Moen

■ Etter massivt og vedvarende nei-flertall på meningsmålingene her til lands, har ja-sida tilsynelatende strukket hendene i været og deretter lagt seg i stabilt sideleie. Nei til EUs hovedmotstander, Europabevegelsen, har sågar kastet kortene i all offentlighet. Aftenposten meldte 29. november 2012 at «Etter 18 års kamp for norsk EU-medlemskap gir Europabevegelsen opp. Organisasjonen vil i stedet jobbe med andre spørsmål knyttet til europeisk samarbeid.» I oppslaget uttalte generalsekretær Kirsti Methi, som tidligere har ledet NHOs Brusselkontor i nær ti år, at «vi erkjenner at debatten om norsk medlemskap er død for øyeblikket, og at vi opererer i en politisk situasjon som gjør det nødvendig å tenke nytt».

Men stopp litt. Omtrent midt i setningen er to små ord verdt å merke seg. «For øyeblikket». Altså akkurat nå. For øyeblikket, med euro-krise og hjelpeløse meningsmålinger, fant man det legitimitet å fortelle at ja-sidas kamporganisasjon plutselig skulle «gå fra å være en kamporganisasjon som har kjempet for norsk EU-medlemskap til å dyrke vår identitet som europabevegelse som jobber bredere med europeisk samarbeid, inkludert Norges forhold til EU». Også her er ordvalget interessant. Generalsekretæren sa at Europabevegelsen «har kjempet for norsk EU-medlemskap». Kampen om EU-medlemskap var med ett ord gjengitt i preteritum (fortid) og ikke presens (nåtid), og ja-sidas gamle kamporganisasjon transformert til

noe helt annet; en slags bred, europeisk kulturorganisasjon. Man kan kanskje si at en slik radikal fornyelse i så fall ville vært å vende tilbake til egne røtter. For Europabevegelsen så nemlig dagens lys lenge før norsk medlemskap i EEC/EF/EU sto på dagsorden. Organisasjonen ble stiftet på et møte i Stortinget 30. mai 1949 som Europabevegelsens Norske Råd, og skiftet i 1965 navn til Europabevegelsen i Norge. Sammenliknet med Nei til EU som ble stiftet i 1990, er følgelig Europabevegelsen en moden bevegelse, selv om gjennomgående lavt medlemstall gjør at man knapt kan kalle den noen reell folkebevegelse. Om man søker på nettleksikonet Wikipedia kan man i dag lese at «I 2012 nedla Europabevegelsen arbeidet med å få Norge som medlem av EU. De ville heller arbeide med andre spørsmål knyttet til europeisk samarbeid.» Tro på det den som vil.

Toscana i blomstringstiden

Det er en kjent sak at ja-sidas kamporganisasjon også for nyorienteringen har kombinert EU-sak med høyverdig europeisk kultur. Sommeren 2012 var noen titalls medlemmer i Europabevegelsen i Follo på studietur til Roma og Nord-Italia. Etterpå uttalte en begejstret lagsleder, Kjell Opheim, til lokalavisa at «Høydepunktene var mange, men gjevest var nok besøket med foredrag og lunsj i den kongelige norske ambassaden, byvandringene over tre dager med Thomas Thiis Evensen, professor i

arkitekturhistorie, samt et Toscana i blomstringstiden». Italiereisen var ikke lokallagets første og ikke den siste turen til EU. «Høydepunktet på våre turer har alltid vært besøket i den stedlige, kongelige norske ambassaden», skrev Østlandets blad 5. juli, og avsluttet sin med at «Det burde være alle forunt å oppleve Italia i blomstringstiden, var ett av hjertesukkene under Europabevegelsens medlemstur.»

Europabevegelsens aktive lag i Follo er på ingen måte alene om å organisere reiser til kontinentet. Eksempelvis har Studententer for EU ved Universitetet i Oslo som årlig tradisjon å dra på studietur til en europeisk storby. I 2013 gikk reisen til Budapest, Ungarns hovedstad, der studentene blant annet opplevde en «privat guidet båttur med vinsmaking på elven Donau». I tillegg til faglig program og diskusjoner fikk deltakerne «anledning til å bli godt kjent med både byen, det ungariske kjøkken og hverandre». I oktober/november 2011 reiste om lag 50 av medlemmene i Europabevegelsen på det som beskrives som en meget vellykket reise til Beijing og Shanghai, skjønt av naturlige grunner er det først og fremst Brussel som er det selvsikre reisemål for grupper med norske EU-entusiaster. EU-hovedstaden er for øvrig beskrevet slik i den nye organisasjonshåndboka til Europeisk Ungdom: «Du vil ofte oppleve at medlemmer i Europeisk Ungdom snakker om Brussel som om byen skulle være deres andre hjemby. Slapp

imidlertid helt av, de færreste har vært der mer enn én gang; hvis de har vært der i det hele tatt.» Som seg hør og bør har Europabevegelsens ualminnelig reiseglade lokallag i Follo i år lagt inn en aldri så liten juletur til Brussel på programmet: «Bli med på en stemningsreise, inkludert EU-seminar i Norway House, EU-parlamentet, kjente belgiske attraksjoner og utflukker til Brugge og Waterloo». Det er bare å ønske dem god tur til et Brussel i juleskrud. Vittige tunger spør seg om norsk ja-side er i ferd med å gå fra kamporganisasjon til reisebyrå og kulturutvekslingsarena.

Men organiserte ja-folk har ikke bare reist sørover, de har også dratt i vesterled. I september 2010 reiste Europabevegelsens styre og sekretariat til Island, for å få innsikt i EU-kampen på øya og bygge allianse med ja-sidas paraplyorganisasjon, kjent som «Sterkere Island». Daværende generalsekretær, Trygve G. Nordby, sa den gang at «Europabevegelsen vil støtte sine islandske venner i Sterkere Island med erfaringsutveksling og kunnskap», og det var ikke måte på hvor viktig Islands EU-løsning ville bli for Norge. Tre år senere viste det seg at hjelpen var fäfnget. Man kan anta at om stemningen generelt var litt trykket i Europahuset i Kongens gate 2 i Oslo sentrum, ble den ikke bedre da det ble kjent at «Islandsargumentet» – («Island blir snart med i EU, da blir Norge ytterligere marginalisert og isolert...») – falt til jorden da den nye islandske regjeringen i september 2013

stanset forhandlingene med EU om medlemskap. 12. september opplyste nemlig Islands utenriksminister Gunnar Bragi Sveinsson i Alltinget at den nye, EU-skeptiske regjeringen på Sagaøya har oppløst forhandlingsteamet og parkert forhandlingene om EU-medlemskap. «Regjeringen er enige om dette. Prosessen er suspendert. Vi vil forbedre vår kommunikasjon og styrke våre bånd med EU uten å bli medlemmer», sa Sveinsson. I juli hadde EU-kommisjonspresident Jose Manuel Barroso sagt til lunkne øyboere at døra til medlemskap fortsatt sto åpen for Island, men at «klokken tikker». For ja-sida på Island sluttet den klokka å tikke 12. september. For Europabevegelsen i Norge gjorde det kanskje ikke så mye for de er jo angivelig ikke opp-tatt av medlemskaps spørsmålet (?). Uansett er det grunn til å tro at ja-sidas talsmann ikke er så opptatt av at Norge bør legge avgjørende vekt på Islands EU-linje.

Fra lavbluss til forum

Etter den nokså overraskende nyorienteringen til Europabevegelsen skrev Bergens Tidende (BT) 30. november 2012 på lederplass at «En organisasjon som lenge har gått på lavbluss, vender tilbake til sin opprinnelige funksjon som et slags diskusjonsforum». I lederartikkelen kalt «Ja-siden i endring» skrev BT at «Det ser ut som en fallitterklæring, og er det selvsagt også». Avisen trøstet seg imidlertid med at «bildet er ikke entydig» fordi Norge tross

» Har norsk ja-side virkelig gått opp? Har nei-sida vunnet en gang for alle? Slett ikke. På ingen måte. Ja-sida har bare tilsynelatende gått i hi. Inntil videre. I påvente av bedre tider.

alt er integrert i Europa og samarbeider tett med europeiske land og EUs institusjoner.

Dersom det virkelig var slik at Europabevegelsen hadde lagt kampsak nr. 1 på hylla, kan man saktens undre på hvorfor organisasjonens relativt ferske leder, europaforsker Jan Erik Grindheim, i årets valgkamp klaget over at Høyre ikke var tydeligere i EU-saken. Til Nationen 13. august sa Grindheim at ja-sida var «for pinglete», og han var synlig misfornøyd med at «Det har utvikla seg ei forståing av at politikanene skal vente til folket er modent før dei tek debattane, men politikanene si rolle er også å modne folket». Grindheim klaget sin nød for at «Valkampen handlar mest om taktikk, ikkje så mykje politikk», og at hans hjertesak, Norges forhold til EU, ble til de grader neglisjert av meningsfelle på ja-sida. Hans forgjenger, den aktive og Brussel-baserte Paal Frisvold, beskrev for øvrig på tampen av sin noe turbulente lederperiode Europabevegelsen som «en frigjøringsbevegelse for Norge». En frigjøringsbevegelse. Intet mindre. Bakgrunnen var, ifølge ABC Nyheter som var tett på landsmøtet i 2011, som samlet 63 delegater, at Frisvold i sin tale mente man kunne «se en parallell til koloniene: Da snakket man om at u-landene ville ha talerett i FN». Noen vil kanskje hevde u-land/kolonimetforen halter litt. Frisvold mente også at «Vi kan ikke gi neisiden monopol på å bruke 'nei-ordet', hvorpå han fortalte at Europabevegelsen «derfor

fremmer slagordet 'Nei til isolasjon'. Dette skjedde 26. mars 2011 og må sies å være et slagord med nokså kort varighet, tatt i betraktning at Europabevegelsen halvannet år senere tilsynelatende ga opp hele EU-kampen.

Strategisk hvileskjær

I dagens situasjon, der Sentios EU-barometer viser at kun 19,2 prosent av befolkningen vil inn i EU, mens 70,8 prosent sier nei, er det kanskje ikke annet å vente enn at ja-sida går litt stille i dørene. Men i mine øyne gjør nei-general Heming Olausen rett i å advare mot å tro at kampen er over, slik han gjorde i Klassekampen 23. september: «Nei til EU mener Høyre har startet forberedelsene til en tredje EU-kamp i 2017 og rustet seg til ny EU-strid». Reaksjonen fra Høyres EU-politiske talsmann, Nikolai Astrup, var ikke overraskende aktivt overbærende. Nei-lederen «ser spøkelses på hoylys dag», må vite. Vel, vel. Bedre før var enn etter snar er nok en god strategi for norske EU-motstandere.

For spørsmålet man må stille seg er selvsagt: Har norsk ja-side virkelig gått opp? Har nei-sida vunnet en gang for alle? Slett ikke. På ingen måte. Ja-sida har bare tilsynelatende gått i hi. Inntil videre. I påvente av bedre tider. Fra 19 prosent ja til EU i dag er det er ikke vanskelig å se for seg både 10, 20 og 30 prosent ja-framgang de neste årene, og tilsvarende nedgang for nei-sida. Se for deg overskriftene. Hvileskjæret er strategisk og skjer i påvente av framgang på meningsmålinger,

ny vekst i eurosonen, og ny dynamikk med Høyre i regjeringskontorene og EU-vennlige politikere i Frp, Venstre og KrF i ulike nøkkelposisjoner. Bakket opp av store deler av medie-Norge som normalt ikke pleier å være særlig EU-kritiske, i parløp med kommentatorcorp, framtrepende jurister og statsvitere, forent med revansjelystne ja-folk i Arbeiderpartiet som fra Stortinget og partikon-tor vil appludere en omkamp. For mange av de som blir toneangivende i Ap de neste årene har EU-saken vært viktig i flere tiår. Eksempelvis skrev Espen Barth Eide, i skrivende stund avtroppende utenriksminister, i 1994 en pamflett kalt «EUREKA! Innspill til en ny politisk offentlighet», sammen med daværende forskerkollega Iver B. Neumann. Barth Eide var politisk rådgiver og fungerende generalsekretær i Europabevegelsen under jakampanjen i forkant av folkeavstemningen om EU i 1994, og skrev pamfletten på oppdrag fra Europeiske Føderalister i Norge (UEF-Norge). Forfatterens utgangspunkt var den gang at «Nasjonaltat er ikke lenger den selvsagte hovedarenaen for politikk som den var før».

Norsk medlemskap i EU har i lang tid ligget Jens Stoltenberg på hjertet, selv om åtte år med rød-grønn regjering og folkemeningen har gjort at saken har vært lagt på is inntil videre. NTB skrev 5. mars 2004 at «I sin tale til årsmøtet i Oslo Arbeiderparti fredag kveld gjorde partileder Jens Stoltenberg det klinkende klart

» Etter 18 års kamp for norsk EU-medlemskap gir Europabevegelsen opp. Organisasjonen vil i stedet jobbe med andre spørsmål knyttet til europeisk samarbeid.

at norsk EU-medlemskap er langt viktigere enn regjerings-samarbeid, eller samarbeid i Stortinget for å sikre flertall for en Ap-regjering.» Stoltenberg understreket den gang at «vi vil ha en reell medlemskapsde-batt. Hvis SV og Sp sier nei til å støtte en regjering fra Ap etter valget på grunn av EU, kan vi ikke gjøre annet enn å ta det til etterretning. EU-spørsmålet skal vi avgjøre selv». Det hører til historien at menings-målingene den gangen var fundamentalt annerledes enn i dag. Som det het i NTB kort tid etter Stoltenbergs EU-utspill: I meningsmålingen som Sentio-norstat har utført for Nationen, Dagen og Klassekampen, sier nå 47,2 prosent ja til EU, mens 38,2 prosent ville ha stemt nei.

Så sent som 22. juli 2011 (ja, samme dag som Norge og AUF ble rammet av ondskap av verdenshistoriske dimensjoner), skrev VG at det var sterk uenighet i Arbeiderpartiet om EU-saken. Ifølge VG, som hadde intervjuet Jonas Gahr Støre på Utøya dagen før, sto han og regjeringskollega Trond Giske, næringsminister, sentralstyremedlem og markant nei-mann i to tiår, «steilt mot hverandre» i EU-spørsmålet. «Støre vil fortsatt ha EU-debatt», skrev avisa. Det er lite tvil om at ja-sida vil finne sentrale allierte i Arbeiderpartiets stortingsgruppe i så vel trekkløvert Barth Eide, Stoltenberg og Støre, som blant fremadstormende og dyktige unge Ap-politikere som Anette Trettebergstuen og Torgeir Michaelsen, begge tidligere aktive i Europeisk Ungdom.

Nei-folk velkommen (!?)

Tilbake til Europabevegelsen. Ifølge generalsekretær Kirsti Methi skyldes Europabevegelsens reorientering at man «i likhet med andre organisasjoner har behov for å fornye seg fra tid til annen». Det må kalles noe nær en «total makeover» at det vi har kjent som EU-tilhengernes kamporganisasjon nå mener at «Vi må alle gå videre, legge ting bak oss og tenke nytt», og som om det ikke var nok sågar «åpner for at alle med interesse for Europa, også EU-skeptikere, kan bli medlem». Jeg aner ikke net enn et strategisk hvileskjær. Å kalle dem ulver i fåreklær er muligens noe upresist, og urettferdig overfor så vel ulver som får. Men EU-tvilere er de på ingen måte. Da Klassekampen intervjuet Methi 28. november 2012, på dagen atten år etter nederlaget i folkeavstemningen om EU, fortalte hun at det var «første gang på 18 år hun ikke gikk kledd i svart for å markere dagen da Norge stemte nei». Og fremdeles er det slik at om du skriver inn webadressen www.jasiden.no på internett, er det fortsatt slik at du kommer rett til ... ja, du har gjettet riktig: Europabevegelsen. Så, nei. Kampen er ikke over. Kampen fortsetter. (Der du jobber, der du bor. Der du går på skole.)

MINNEORD:

En sterk kampfelle er borte

Kåre Lunden døde 18. juli, 83 år. Han har gjort en stor innsats som professor i eldre norsk historie, og har publisert en serie verker som har høyt verdsett av både fagfeller og vanlige lesere. Det er ikke minst hans arbeider om det norske bygdesamfunnets framvekst som har interessert både leg og lærd, og vi må vel trygt kunne si at han var den norske småbondens historiker, med et skarpt øye for den rollen som elitene har spilt når det gjelder kontrollen med livsvilkårene for det flertallet som langt opp mot egen tid har bodd og arbeidet utafor byer og sentra.

Men minst like viktig er nok hans store innsats som kompetent aktivist i EU-debatten, som han deltok i – i alle faser, men kanskje særlig på 1990-tallet. I Erik Axelssons doktoravhandling ved Uppsala Universitet i 2006, som har nordiske historikers deltakelse i denne striden som emne,

finner vi omtrent 150 referanser til hans bøker og artikler. Om Lundens innsats, som han kaller «unik», skriver Axelsson at han var den debattanten som «tydeligast och mest utförligt refererade till den historiske berättelse om demokrati och självstyrelse som utgjorde nejdans retoriska klangbotten.» Det kan ikke være noen tvil om at han overbeviste mange om at EU-medlemskap ville være et brudd med den utviklinga som hadde gjort det mulig å utvikle et moderne, produktivt samfunn med alle i arbeid, og med mindre ulikhet enn det kapitalismen vanligvis skaper.

Men det var ikke bare hans store og allsidige historiske og økonomiske kunnskaper som gjorde ham så utrolig viktig for nei-sida. Han var en språkets mester – i alle fall for oss som ikke har fordommer mot nynorsk. Hans treffsikre polemiske retorikk ble prisbelønnet av Språkrådet. Han var da

Knyttet EU-motstanden til historien. «Det kan ikke være noen tvil om at han overbeviste mange om at EU-medlemskap ville være et brudd med den utviklinga som hadde gjort det mulig å utvikle et moderne, produktivt samfunn med alle i arbeid, og med mindre ulikhet enn det kapitalismen vanligvis skaper», skriver Ottar Brox. Bildet er fra feiringen av hundreårsjubileet for unionsoppløsningen i Førde i 2005, der Kåre Lunden holdt festtalen. FOTO: SINDRE HUMBERSET

også en mesterlig og ekstremt saklig debattant, ofte sterk i uttrykket, men alltid med saklig dekning for sine ofte drepene formuleringer. Et kort og godt eksempel er et brev til Agoras redaksjon (nr. 3-4/2002), der han avslår å anmelde Iver Neumanns *Norge: en kritikk*. Her siterer han et utsagn fra boka, som vel må oppfattes som ja-sidas sorgreaksjon etter nederlaget i 1994: «Løpet var i virkeligheten kjørt i det øyeblikk EF skiftet navn til EU. Det åpnet muligheten for den endelige hjernevask, med unionsbegrepet som vaskemiddel [...] ordet union (ble brukt) til å forebygge ethvert tilføyelse, respektive fjerne ethvert spor av tankevirksomhet» (s. 17). Neumanns bok er full av slike og enda sterkere karikaturer av Norge og nordmenn, som kunne friste hans motstandere til å legge seg på samme nivå. Lundens kommentar: «Det er sjølsagt moglege at gransking

ville vise at nei-folket mangla alle spor av tankevirksomhet ...» Men så viser han til at dei dårlege egenskapane som nordmenn eventuelt har felles, ikke kan forklare at folket ved avstemninga delte seg i en «kklok ja-flokk og en nei-flokk: 'uten alle spor av tankevirksomhet' [...] Poenget i denne sammenheng er berre at forfattaren ikkje utfører noko som helst samanliknande gransking som kunne vise at det var ein slik skilnad [...] (Det reduserer ut-sagnet til) ein agitatorisk eller endelige hjernevask, med unionsbegrepet som vaskemiddel [...] ordet union (ble brukt) til å forebygge ethvert tilføyelse, respektive fjerne ethvert spor av tankevirksomhet» (s. 17). Neumanns bok er full av slike og enda sterkere karikaturer av Norge og nordmenn, som kunne friste hans motstandere til å legge seg på samme nivå. Lundens kommentar: «Det er sjølsagt moglege at gransking

Av Ottar Brox

Odd Handegård
Tromsø

Trenger vi flere eksportkabler for strøm?

Norsk kraftbransje, NHO og flere av de politiske partiene ønsker å bygge 3–4 nye kabler for eksport av strøm til Europa, bl.a. med sikte på «å redusere klimagassutslippene» globalt. Norge skal bli et «batteri for Europa», ved å selge vannkraft mot å få fossil energi og ustabil vind- og solkraft tilbake. Mange oppfatter dette som fornuftig, men resultatet kan bli uopprettelige, negative konsekvenser for norsk industri og for norske husstander.

Tre situasjoner

Det er tre situasjoner som i teorien kan forsvare bygging av flere kabler til EU.

1. Dersom Norge skal eksportere kraft, må vi ha et overskudd å eksportere. Det har vi, men overskuddet er lite, i gjennomsnitt ca. 4 TWh de siste årene av en totalproduksjon på 130–145 TWh. Det høyeste eksporttallet noe år har vært 20 TWh (mens eksporten av gass til sammenlikning er på hele 1200 TWh pr. år). Ettersom kapasiteten på eksisterende kabler (inkl. den som snart er ferdig til Danmark) er på nesten 45 TWh, er det ikke behov for ytterligere to eller flere kabler å 11 TWh til Tyskland og England for å bli kvitt et ubetydelige kraftoverskudd – som heller ikke blir stort om Norge bygger vindmøller og småkraft

med en produksjon på inntil 10–12 TWh innen 2020. 2. Kraftbransjen har i flere år skremt med faren for tørrår, samtidig som klimaforskerne spår at været egentlig vil bli våtere og villere. Men ingen av delene vil kreve flere kabler sørover. Forsyningsikkerheten i Norge er nesten perfekt. Vi vil sjelden eller aldri få et underskudd i kraftproduksjonen. Dersom det utenkelige likevel skulle skje, vil det ikke være noe problem å importere noen få TWh fra Sverige eller fra andre deler av EU.

3. Bransjens tredje argument for en stortilt kabelbygging gjelder situasjonen i EU der det er bygd ut mye ustabil og lite fleksibel energi (vindkraft og solkraft). EU klarer som kjent ikke å bruke all energien når det blåser mye, eller om natta når virksomheten er laber. I og med at norsk vannkraft kan skrus av og på etter behov, tenker man seg at Norge bør importere kraft fra vind- og solindustrien i EU når det er overskudd der (til en billig pris). Tilsvarende bør vi selge vannkraft (dyrt) når vindmøllene i EU står stille.

Holder ikke

Det siste høres plausibelt ut, men heller ikke dette holder, fordi det er akkurat hva Norge bygger vindmøller og småkraft

har vært behov for nye kabler til EU. Vindproduksjonen i Tyskland og Danmark varierer mye. I Danmark er den nå nesten 8 TWh årlig, mens den i Tyskland er på vel 50 TWh. Topper og bunner i vind- og solkraftproduksjon har en tendens til i noen grad å utjevne hverandre. Danmark og Tyskland er naturligvis interessert i å bruke det meste av vind- og solenergien sjøl. Det er derfor bare en liten del av produksjonen i de to landene på ca. 60 TWh det er aktuelt for Norge å importere om vi skal fungere som «batteri for Europa», trolig mindre enn 10 TWh. Og det kan vi naturligvis gjøre med dagens kabler, gjennom Sverige, Danmark og Nederland. Tysklands energiforbruk er for øvrig nesten 4000 TWh og EUs totale årsforbruk er på vel 20.000 TWh, derav 90 prosent fossil energi.

Den egentlige grunnen

Det er ut fra dette nødvendig å spørre hva som er den egentlige grunnen til at kraftbransjen og bl.a. NHO har foreslått bygging av flere nye utenlandskabler. Hvorfor tror bransjen det er lurt å investere flere hundre milliarder til ingen nytte for norske forbrukere?

Svaret er enklere enn man skulle tro: De klimaargumentene som brukes for å bygge

flere kabler til EU, er bare til pynt. Rett svar på spørsmålet er i stedet at den halvprivatiserte kraftbransjen ønsker å eksportere vesentlig mer enn vært overskudd av kraft. Den dagen kraftbransjen kan disponere en eksportkapasitet på ca. 70 TWh (halvparten av norsk vannkraftproduksjon), vil bransjen ikke nøle med å bruke den, og dersom kablene bygges, vil vi heller ikke få lov av EU til å hindre den «frie flyt» av norsk energi.

Med flere eksportkabler og en nødvendig oppgradering av sentralnettet i Norge vil bransjen eksportere så mye kraft utover sommeren og høsten at det blir «underskudd» på kraft i Norge. Dermed blir det behov for mye import, og prisen på kraft kan flerdobles. Kanskje vil til og med ulønnsom vindkraft bli «lønnsom» i Norge. Med en ny regjering kan kabelbygging faktisk også bli et ledd i arbeidet for å rasere restene av hjemfallsordningen – i tråd med det opprinnelige programforslaget Høyre la fram høsten 2012 («Hjemfallsregelen må [...] fjernes»). Denne formuleringen ble (midlertidig?) tatt ut av Høyres program da KrF kom med i regjeringsforhandlingene.

Vindkraft som illusjon

Nesten ingen nordmenn ønsker

40–90 vindmøller i nærheten av eget bosted, egen hytte eller turområde. Og de som kan tenke seg vindkraft utbygd lenger unna, erfarer raskt at «der» for noen er «her» for andre. Derfor er meningsmålinger som hevder at over halvparten av befolkningen ser positivt på vindkraft en form for jukse.

Vannkraft som fri flyt

Europa er egentlig ikke interessert i norsk vindkraft. EU er litt interessert i norsk vannkraft, men EU er først og fremst interessert i sine grunnleggende prinsipper: Den «frie flyten» av varer og tjenester skal overordnes også handelen med norsk vannkraft. Det er *Energi Norge* (og Statnett) som ønsker eksport av kraft ut over alle støvleskaft

– de opptre som moderne utgaver av Gudbrand i Lia ved å gå inn for salg av en stor del av vår «grønne» energi mot å få «brun» energi tilbake (kjernekraft og fossil energi), pluss litt vindkraft. Den planlagte integreringen av Norge i det felles europeiske kraftmarkedet skal åpenbart gjennomføres uten en ny folkeavstemning, og som om hjemfallsordningen ikke eksisterer.

Men det er fortsatt mulig å hindre dette galmannsverket.

Innlegget er noe forkortet.

MINNEORD:

Amund Venger er død

Amund Venger døde lørdag 14. september, nær 70 år gammel. Med han er en bauta i norsk samfunnsliv borte. Men sporene etter hans utrettelige innsats kommer ikke til å bli visket bort.

Amund hadde et bredt engasjement på mange arenaer og var en sentral aktør i bondebevegelsen i flere tiår. For mange av oss er nok likevel den innsats han gjorde i EU-kampen og for organisasjonen Nei til EU det han kommer til å bli husket sterkest for. Flere aktører fra Nei til EUs ledelse i 1994 har med rette fremhevet Amunds helt sentrale rolle i å sørge for at Nei til EU kom seg gjennom folkeavstemningen og tiden i etterkant som en slagkraftig organisasjon – og uten å kollapse økonomisk. Det er ingen grunn til å sminke sannheten rundt hvilken alvorlig situasjon organisasjonen Nei til EU stod oppe i, og Amunds personlige engasjement var helt avgjørende for videre drift.

Gjennom Kristen Nygaard og Amund Venger møttes to personer som sammen ble avgjørende for utmeislingen av strategien for å vinne EU-kampen. Kampen kunne bare vinnes om en lyktes i å skape felles sak mellom arbeiderbevegelsen og bondebevegelsen. By og land – hand i hand var et slagord fra 30-tallet som de to forstod var nødvendig også på 90-tallet. Amund lovet bygde-Norges bidrag til å sikre Nei til EU gjennom organisasjonsmessig og økonomisk støtte, men krevde til gjengjeld at organisasjonen måtte sikre seg oppslutning og representasjon fra fagbevegelsen og Arbeiderpartiet. Sammen lyktes de.

Et kraftig håndtrykk, varmt blikk og brennende engasjement for det han trodde på – slik vil mange av oss minnes Amund. Han var en alliansebygger – og han skjønte tidlig at dersom landbruket skulle klare seg unna de truende skyene fra EF/EU og GATT/WTO, så måtte det mobiliseres bredt i ulike leire. To dager etter folkeavstemningen i 1994 oppsummerte Amund i Aftenposten:

«Etter seks års arbeid har vi nå ryddet unna to ting som kunne knust landbruket, næringsmiddelindustrien og norske bygder. Vi har unngått å bli en del av EUs landbrukspolitikk, og vi har fått en GATT-avtale vi kan leve med. Nå er vi tilbake der vi var. Det er Stortinget som nå bestemmer landbrukspolitikken.»

Det kunnskapsgrunnlaget som organisasjonene i landbruket bidro med i EU-kampen var en svært viktig brikke i den organisasjon og allianse som Kristen Nygaard bygget opp som leder i Nei til EU. Sentralt her var Landbrukets utredningskontor, som Amund la grunnlaget for og som bidro med faktagrunnlag og argumenter langt utenfor landbrukets rekke.

Amund bidro i 1994 til å synliggjøre hvordan den daværende regjeringen, med landbruksminister Gunhild Øyangen som ansvarlig statsråd, drev et bevisst dobbeltspill, der informasjonen til den norske opinionen om vilkårene for norsk landbruk og næringsmiddelindustri ved et EU-medlemskap var noe helt annet enn virkningene av de forslag regjeringen hadde lagt fram for Kommisjonen i Brussel. Da Norges Bondelag halvannen uke før folkeavstemningen i 1994 offentliggjorde regjeringens interne dokumenter fra landbruksforhandlingene med EU, vektla Amund at organisasjonen hadde en informasjonsplikt og ikke hadde noe annet valg enn å legge dokumentene åpent fram slik at sannhetsgehalten i regjeringens argumentasjon kan bedømmes. «Realiteten er at regjeringen gjennom feilinformasjon og hemmelighold fører enkeltbønder, jordbruket, næringsmiddelindustrien, det norske folk og også Stortinget bak lyset.», var Amund sterke, klare og fullt berettigede ord den gangen.

Det var et livsverk for Amund å sikre framtida for de som hver dag serger for å produsere og videreforedle trygg norsk mat. Men EU-saken handlet for Amund om noe mye mer.

Nei til EUs redningsmann. Amund Engers innsats var helt avgjørende for at Nei til EU skulle kunne betjene gjelden og fortsette driften etter seieren i folkeavstemningen i 1994.

FOTO: HARRY WAD/WIKIPEDIA

Det var en samfunnskamp, det handlet om å ta vare på grunnleggende verdier i det norske samfunnet. En kamp som han var aktiv i fram til det siste.

I Nationen noen dager før høstens valg fremhevet Amund betydningen av å stemme EØS-motstandere inn på Stortinget. Han viste til hvordan sjølråderett var overdratt til Brussel gjennom EØS, og hvordan markedskrefter og kortsiktig kapitalmakt overtar styringen over folks hverdag og livssituasjon. Han viste til hvordan presset på EØS-avtalen brer om seg og vokser og vektla betydningen av at vi i fremtiden må finne andre samarbeidsformer med EU enn EØS-avtalen.

Amund fikk dessverre ikke leve lenge nok til å oppleve dette. Amund fikk dessverre heller ikke oppleve 200-årsjubileet for Grunnloven, som han var sterkt engasjert i som folkevalgt for Senterpartiet i grunnlovsbygda Eidsvoll. Det blir oppgaven for oss som er igjen å føre arven etter Amund videre.

Vi lyser fred over Amund Vengers minne.

Av Sigbjørn Gjelsvik

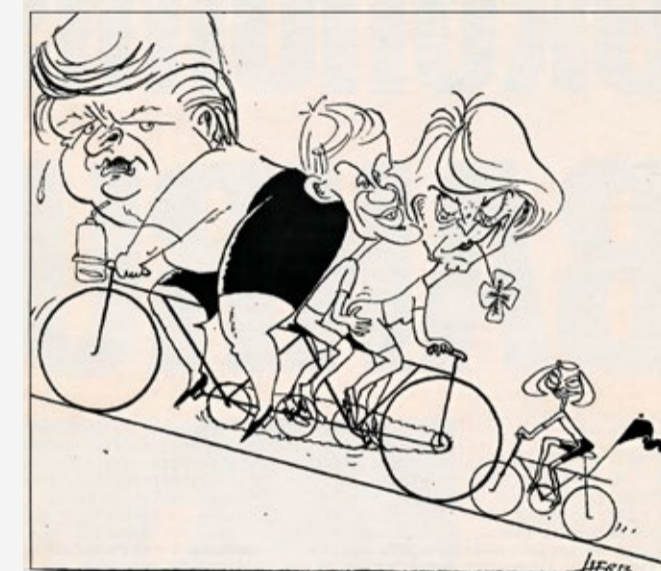
Tidligere leder av Nei til EU og Hening Olausen
Leder av Nei til EU

HISTORIEBOKPROSJEKTET:

HERB

Her er noen klassiske avistegninger fra EU-kampen, tegnet av Herbjørn Skogstad, bedre kjent under signaturen «HERB». Disse tegningene ble trykket i avisen Nordlys sommeren 1993.

DEN STORE STYRKEPRØVEN

Nordlys 23.06.1993

SKITTFISKE

Nordlys 08.07.1993

NORDEN I LOFOTEN

Nordlys 03.07.1993

TAKK FOR ARV

Nei til EU vil takke for arven som ble testamentert til oss fra **PER OTTO SKJÅKØYGARD**. Ved Skjåkøygards bortgang arvet Nei til EU gården hans og andre eiendeler. Denne arven er veldig verdifull for Nei til EU, og vi vil gjøre vårt for at den vil komme til god nytte for nei-saken.

Endepunkt

«Den siden som forsøker seg med triks og slagord vil tape»

THORBJØRN JAGLAND, Dagbladet 12. mars 1994.

KALENDER

For mer informasjon om arrangementene, se neitileu.no/hva_skjer

Oktober

OSLO: Åpent møte: Krisa på dørstokken. Hva gjør vi?

Tid: Tirsdag 15. oktober 18:00.
Sted: Anker hotell, Storgata 55, Oslo.

LO i Oslo i samarbeid med Norges Sosiale Forum, Attac Norge, For Velferdsstaten og Nei til EU inviterer til møte for å løfte den hjemlige debatten om krisa. På møtet vil du få høre erfaringer fra Spania, høre mer om Norges rolle i krisa, og hvordan krisa allerede merkes her hjemme. Og vi inviterer dere til å være med å diskutere løsninger, og strategien for å fremme løsningene her hjemme. Bli med og lær mer om situasjonen i Europa og diskuter hvilke løsninger som finnes!

OSLO: Rådsmøte i Nei til EU

Tid: Lørdag 19. oktober-søndag 20. oktober.
Sted: Oslo.

Nei til EUs rådsmøte er organisasjonens høyeste organ mellom landsmøtene.

OSLO: Medlemsmøte med politisk innledning og landsmøtesaker

Tid: Onsdag 23. oktober 18:00
Sted: Håndverkeren, Klubben i 3. etasje, Rosenkrantz' g. 7 (innng. fra Kristian IVs g.), Oslo

Oslo Nei til EU inviterer til medlemsmøte med diskusjon om landsmøtesaker og valg av delegater.

RØRVIK: Konferanse om EØS, fiskeri og kystnæringa

Tid: Lørdag 26. oktober - søndag 27. oktober.
Sted: Kysthotellet Rørvik, Storgata 20, Rørvik

Nord-Trøndelag Nei til EU inviterer til konferanse om EØS, fiskeri og kystnæringar. Konferansen er open for alle!

November

FØRDE: Sogn og Fjordane Nei til EU har årsmøte

Tid: Laurdag 2. november.
Stad: Informasjon om møtelokale vert sendt ut.

Sogn og Fjordane Nei til EU vil invitere medlemmer og andre interesserte til årsmøte. I samband med årsmøtet vil det vere eit ope møte.

HAMAR: Landsmøte i Nei til EU

Tid: Fredag 8. november-søndag 10. november.
Sted: Rica Hotell Hamar.

Landsmøtet er Nei til EUs høyeste organ, og arrangeres årlig i november. Les mer om Nei til EUs landsmøte på side 15.

DAG SEIERSTAD-STIPENDET:

Nei til EU gir stipend til asyloppgave

Schengen og asyl. Svein Eldøy skriver masteroppgave om Schengen og asyl. Nå er han den første vinneren av Dag Seierstad-stipendet, og i den anledning har han tatt på seg en nei-genser fra 1994.

FOTO: RAVEL SPARBY

Dag Seierstad-stipendet går til masteroppgave om asylinstituttets stilling i Schengen-området.

Det aller første Dag Seierstad-stipendet er tildelt Svein Eldøy for masteroppgaven «Dublin-forordningen og asylinstituttets stilling i Schengen-området», som han nå skriver ved Institutt for sammenliknende politikk, Universitetet i Bergen. Stipendet er på 20 000 kr. Det vil utlyses årlig av Nei til EU for å stimulere til gode, kritiske masteroppgaver om EU og Norges forhold til EU.

Oppkalt etter æresmedlem

Stipendet er oppkalt etter Nei til EUs utreder gjennom mange år og nei-sidens fremste kunnskapsleverandør Dag Seierstad. På landsmøtet i 2012 ble Dag Seierstad utnevnt til det første æresmedlemmet i Nei til EU noen gang. Stipendet ble opprettet som en del av tildelingen av æresmedlemskapet.

Jury for stipendet er Dag Seierstad, Heming Olaussen (leder

Nei til EU), Morten Harper (utredningsleder Nei til EU) og Tale Marte Dæhlen (leder Studenter mot EU).

Om tildelingen uttaler Seierstad:

– Svein Eldøy er en av de få som har bidratt både engasjert og innsiktsfullt i den norske debatten om asylpolitikken i Europa. Dette er et komplisert saksfelt der mange kryssende hensyn tas og må tas. Det er derfor viktig å bidra til et bedre kunnskapsgrunnlag for diskusjonene på dette feltet.

Schengen og asyl

Siden Dublin-forordningen trådte i kraft i 2003 har det pågått et kontinuerlig arbeid for å etablere et felles asylsystem (CEAS) i EU.

Eldøys masteroppgave skal analysere hvordan innføringen av en overnasjonal asylpolitikk, med Dublin-forordningen og det tilhørende CEAS-lovverket, har forandret de nasjonale asylsystemene i Schengen. Mer konkret er oppgavens problemstilling: Hvordan har

Dag Seierstad

innføringen av Dublin-forordningen i Schengen-området påvirket retten til å søke asyl i medlemslandene? – Schengen har forandret norsk justis-, grense- og migrasjonspolitikk på grunnleggende måter ved å heve den til et overnasjonalt

nivå. Likevel har avtalen blitt svært lite diskutert, og mange kjenner ikke en gang til dens mest grunnleggende sider. Etter min mening er det nødvendig å diskutere Schengen-medlemskapet både i akademien og i den dagligdagse politiske debatten, sier stipendmottager Eldøy.

Av Morten Harper
morten.harper@neitileu.no

Dag Seierstad-stipendet

Nei til EUs mastergradstipend på 20 000 kr til gode oppgaver om EU og Norges forhold til EU.

■ Skal stimulere til kritisk kunnskapsutvikling om EU og Norges forhold til EU. Tema og problemstillinger med stor relevans for det politiske ordskiftet vil bli prioritert.

■ Alle studenter som arbeider med en relevant mastergradsoppgave kan søke. Neste søknadsfrist er 1. september 2014.

■ Mer informasjon om stipendet:
www.neitileu.no/stipend

Neste Standpunkt

Frist for innsendte bidrag til nummer 1-2014 er 28. november.